İnan Çetin

Kureyş'in Kurtları

ÖYKÜ

YKY
YAPI KREDİ YAYINLARI

İnan Çetin 1966 yılında doğdu. İlk ve ortaokulu Tunceli'de, liseyi İstanbul'da okudu. AÜ İktisat Fakültesi'nde Kamu Yönetimi okurken kütüphanecilik, kitapçılık, yayıncılık işleriyle uğraşmaya başladı. Kütüphanecilik ve kitapçılık yaptığı dönemde tarih, felsefe, teoloji, sanat tarihi ve resim alanlarında özel dersler aldı. Çeşitli dergilerde inceleme ve eleştiri yazıları da kaleme alan yazarın *Doğu Öyküleri* başlıklı bir öykü seçkisi ve *Mevlana Kimdi?* adlı bir de çocuk kitabı var.

Roman: *İblisname – Bir Hayalin Gerçek Tarihi* (2007), *Uzun Bir Ömür İçin Uzun Bir Elbise* (2013).

Öykü: *Bin Yapraklı Lotus* (2003), *İçimizdeki Şato* (2005).

İnan Çetin'in
YKY'deki kitapları:

Uzun Bir Ömür İçin Uzun Bir Elbise *(2013)*
İçimizdeki Şato *(2014)*
İblisname *(2014)*
Kureyş'in Kurtları *(2015)*

İNAN ÇETİN

Kureyş'in Kurtları

Öykü

YAPI KREDİ YAYINLARI

Yapı Kredi Yayınları - 4319
Edebiyat - 1214

Kureyş'in Kurtları / İnan Çetin

Kitap editörü: **Devrim Çakır**
Düzelti: **Filiz Özkan**

Kapak tasarımı: **Nahide Dikel**
Sayfa tasarımı: **Mehmet Ulusel**
Grafik uygulama: **Akgül Yıldız**

Baskı: Promat Basım Yayım San. ve Tic. A.Ş.
Orhangazi Mahallesi, 1673. Sokak, No: 34 Esenyurt / İstanbul
Sertifika No: 12039

1. baskı: İstanbul, Şubat 2015
ISBN 978-975-08-3144-7

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş. 2015
Sertifika No: 12334

Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtımı için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
İstiklal Caddesi No: 142 Odakule İş Merkezi Kat: 3 Beyoğlu 34430 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
http://www.ykykultur.com.tr
e-posta: **ykykultur@ykykultur.com.tr**
İnternet satış adresi: **http://alisveris.yapikredi.com.tr**

İçindekiler

Kureyş'in Kurtları • 9
Kıyamet Örtüsü • 37
Ejderha • 45
İris • 61
Talihli Kuşlar Hanı • 65
Tahtacı Resmi • 73

Bu kitabı yazarken benden yardımını esirgemeyen sevgili dostum Hüseyin Düzgün'e, babam Seydo Çetin'e ve yapının içindeki gizleri bulup çıkarmasıyla yetenekli bir edebiyat dedektifi unvanını hak eden sevgili eşim Cevher Özcanlı'ya teşekkürlerimle...

-

Kureyş'in Kurtları

Dedem iflah olmaz bir hayalci, iyi bir masal anlatıcısıydı, ama tümüyle gerçekdışı bir hikâye anlatacak son kişiydi. Onun yarı gerçek yarı hayali bir varlık olduğunu düşündüğüm yılların üstünden neredeyse yarım yüzyıl geçmiş. Belki bu yüzden, şimdi ben de onun gibi akıl almaz hikâyeleri seviyorum; güzel taş evleri, birbirinden güzel hayvanları, her yıl değişen meyve ağaçlarını, iyi insanları da. Ve anılarıyla baş başa kalmış boş bir evi görünce çok üzülüyorum, bir düşman gelip de evi yemiş gibi.

Babası, annesi, kız kardeşi ve kimi dostları dünyadan göçmüştü dedemin; ebediyen ayrılacağını düşünmediği kişilerle tek tek vedalaşıyor, kimsesizleşiyordu. Onu hep pencere kenarına oturmuş karanlığın sokağa inişini seyrederken bulurdum. Gelen geçen olmazdı pek. İkimiz oturur, sessizce karanlığı izlerdik. Hava açıksa ve bulut da yoksa gökyüzünün mavi tacında yıldızlar yüzerdi. Aşağıdaysa her yer karanlık, belirsiz... Uzakta loş dağlar, yakında belli belirsiz taş evler ve birer leke gibi geceye düşmüş ağaçlar. Biraz aşağıdan ise nehrin uğultusu gelir, kulaklarımızda zaman gibi çınlardı.

I

Temmuz, yayla ayıydı. Yayladaki evimiz bir düzlüğün başında, iki derenin arasında, ormanlarla kaplı büyük dağın yakınındaydı. Akşamları dağların yakınlaştığı, çardağa kadar indiği sezilirdi, insan sesleri suların sesine karışırdı: Her zaman güzel renkler, duyumlar içeren bir dünya. Ama bu dünyaya uzun süredir ayak basmıyordu dedem. Çok yaşlıydı, kasabanın birkaç yüz metre dışındaki küçük bir konağı andıran taş evinden pek az dışarı çıkıyordu.

Takdire şayan, cesur, saygın kişiliğiyle ailemizin gurur duyduğu bir insandı dedem, kasabayı yücelten pek çok işte onun imzası vardı. Bu uzun boylu adamın sevgisi de dillere destandı, kelimelere yer vermez bir sevgi. Elbette gerçekte karşılıksız sevdiği tek kişi

ninemdi, tek şey ise insanüstü ama ancak bir insan aracılığıyla etkinleşen gizemli güçlerdi ki annem, dedemin hayvanlar üstünde olduğu kadar gelecek üstünde de büyük bir etkisi olduğuna inanır, kimi zaman durup gökyüzüne baktığında, "Dedeniz yıldızlarda ne görüyor olabilir?" derdi. Gerçekten de dedem bazı geceler gözlerini dikip gökyüzünü incelerdi. Başlangıçta onun can sıkıntısından kayan yıldızları saydığını düşünmüştüm, ama sonra tıpkı yolların kesişmesini, kavşağın dörtlüğüyle çatallaşmasını çağrıştıran bir duruma bakar gibi yıldızlara baktığını, gidilecek yolu tahmin etmeye çalıştığını anlayacaktım. Aslında, birtakım insanların neden öbürlerinden farklı olduklarını o yıllarda öğrendim, gün geçtikçe tuhaflaşan dedem sayesinde. Öyle ki, sadece söyledikleri değil, hareketleri, davranışları, bakışları, konuşurken kelimeler arasında durakladığında büründüğü gizem, her şeyi tuhaflaşıyordu dedemin.

O yaz yine yayladaydık ama dedemsiz yaylanın tadı tuzu kaçmıştı. Annem ilk gün, yılanların bize dokunmaması ve evimizden uzak durması için şu duayı okumuştu: Yılan yılan nurlu yılan / Küme ağaçlar aşkına / Küme bulutlar aşkına / Biz evimizi yüklenip getirdik / Sen evini yüklen git.

Bunu, yaylanın başındaki dağın öte düzlüklerinde yaşayanlardan öğrenmişti. Ağuiçenler diyorlardı onlara. Dedeme "Her Şeyin Efendisi" lakabını da bu Ağuiçenlerin yaşlılarından biri takmıştı. Annem çoğu zaman iğnelemek için "Her Şeyi Bilen Adam" derdi dedeme. Yalnız iğnelemek için değil, övmek için de. Bunu söylerken, dedemin her daim geleceği gördüğünü, gökyüzünde yazılı çizgilerin doğruluğunu bazen avuçlarda, bazen de hiç anlamadığımız şekillerde okuduğunu kastederdi ki, dedemi iğnelemesi de, onu övmesi de bu sebeptendi.

Derken bir gün, hep merak ettiğim Ağuiçenlerden o yaşlı adam yayladaki evimize misafir geldi, dedemin de orada bulunmasını istiyordu. Dedemi kasabadan alıp at sırtında yaylaya getirmek görevi bana verilmişti. Gidip getirecektim ama dedemi at üstünde düşününce, tuhaf bir durum, Her Şeyin Efendisi'nin birden değişeceğini, at üstünde göğe çıkacağını kuruyordum ki, atın ön ayakları şaha kalkıp yerden kesiliyor, sonra at da dedem de yakut rengine girip gökte kayboluyorlardı.

Bunları yolda anlattığımda dedem kulaklarını dikti: "Yakut mu dedin torunum?"

"Evet dede, ikiniz de yakut rengine girip gökte kayboluyordunuz."

"Yakut demek ha!.."

Dedemin böyle anlarda dalgınlaştığını, sesinin düştüğünü, duygusallaştığını hissettiğimde üzülüyordum. Onu zayıf görmekten korkuyordum. Tedirginleşiyordum. Oysa asıl tedirgin olan dedemdi. Çağlar boyu sürüp giden bir arayış hikâyesini anlatırcasına birden susmuştu, getirememişti sonunu. Hayatında bir kere olsun hiçbir işi yarıda bırakmamış bir adamdı ama o an bir ses duymuş da suskunlaşmıştı, düğümlenmişti boğazı. Sonra gerçekten bir ses, gürültü duymuş olacak, başını çevirip sağa sola, sonra göğe baktı. Göğsü kasılı atının yularını çekti: "Deh."

"Ağuiçen niye benim orada bulunmamı istiyormuş torunum?" dedi.

Dönemecin ardında binlerce kıvrımla dökülen, fokurdayıp çağıldayan Ağlayan Şelale vardı, onun önünden geçiyorduk.

"Bilmiyorum dede" dedim.

Onun uzun suskunluklarının zevki bana da bulaşmıştı herhalde. Yayla evine gelene kadar bir daha konuşmadık. Eve geldiğimizde, ağır ağır attan inişine yardım ettim, bastonunu aldı, yavaşça kapıya yöneldi. Tıpkı bastonu gibi dimdik yürüyordu. Kendine güvenle dolup taşan bu dik yürüyüşüne rağmen, çevresinde bulunan arı kovanlarına, merteklere asılmış balkabaklarına, gölgedeki tuluğa, şarıl şarıl akan çeşmeye, güneşte kurutulmaya bırakılmış yaban armuduna ve ağaçta ötüp duran serçeye, kısacası her şeye öyle bir bakıyordu ki, onları son kez görüyormuş gibi. Öte yandan buraya her gelişinde yaptığı gibi, adeta unuttuğu bir dilden aklında kalan son sözcükler dökülüyordu dudaklarından.

Dalıp gitmiştim ona bakarken. Kulaklarım ise keskin. Biraz düşünceli, fısıldayan bir sesle, "İnsanın en iyi tanıdığı şey, zihninin tohumundan yeşerendir torunum" dediğini duyuyordum. Gerçi kimi zaman ayaklarının altında toprak, başının üstünde gök yokmuş gibi konuşabiliyordu.

II

Ağuiçenlerden Gülabi, dedemin çok sevdiği bir dostuydu ve yine dedemin çok sevdiği başka bir dostunun ölüm haberiyle gelmişti evimize. Bir hikâyeye giriş yapar gibi, dağın öte yüzünde ölümün gölgesinin dolaştığını söylemiş, sonra dumanı hâlâ tüten çayından bir yudum içip acı haberi vermişti. Nasıl derler, gözleri Ankara kedisinin gözleri gibi bir mavileşip bir grileşti dedemin. Yaşlı dudaklarında garip bir gülümseme belirip yitti, hem de bir iki kez. "Demek sonunda o da gitti. Öyle ya, hiç dolmayacak orası." Orası dediği, mezarlıktı. Kara topraktı.

"Cenazesi ne zaman kaldırılacak?"

"Yarın" dedi Gülabi.

Böylece dedemle dağın öte yüzündeki düzlüklere gitmemiz farz olmuştu. Yine at sırtında, yine dedemin hikâyeleri eşliğinde uzun bir yolculuk. Uzun yolculuklar yapanlar bilir ki, varlığından ne kadar emin olursan ol, yolculuklar tıpkı düşünceler gibi sürprizlerle doludur, değişkendir. Belki dedem de yön değiştirecek, yolculuk boyunca yaşama ilişkin değil, ölüme ilişkin hikâyeler anlatacak, sonsuzluğa giden bir yolun insafına terk edecekti bizi. Ama her ne olursa olsun, camdan bilyelere benzeyen gözlerinde hep yaşam tutkusu olan dedemle, gerçek adıyla İbrahim Sani'yle yolculuk yapmak zevkliydi.

Erkenden çıkmıştık yola, sabah karanlığında. Eskiden kasabanın doğu tarafında Surp Garabet Manastırı'nın –sanırım 1900'lerin başına kadar ayaktaymış– bulunduğu bölgeye geldiğimizde dedem tuhaf, belki de hiç olmadığı kadar tuhaf bir şekilde boşluğa bakıp durdu. İnsanın bahtsızlığından ötürü dünyaya iyi gözle bakamaması gibi, boşluğa dikmişti gözlerini. Dik dik bakıyordu. Artık bu bakışın oldukça uzun sürdüğünü düşünüyordum ki, başını çevirdi: "Geçmiş hassastır, ilgi göstermezsen çürür torunum" dedi.

Surp Garabed Manastırı dedeme neyi anımsatmıştı, tahmin etmem zor. Ancak manastırın bulunduğu tepeden sağa bakarken, manzaraya Büyük Dere'nin kıvrılıp uzayan yatağı ve ulu bir ceviz ağacının bulunduğu Horoz Tepesi hâkimdi ki, söylentiye göre, bu manzara dedemi hep korkutmuştur. Kasabanın duymaz uydurur, üç ayaklı yaşlı insanları (kullandıkları bastonlar istisnasız yılan başlıydı) bu Horoz Tepesi'yle ilgili akıl almaz hikâyeler anlatırken

sözü döndürüp dolaştırıp sonunda İbrahim Sani'ye getirir, şöyle derlerdi: "İbrahim Sani, akrep gibi kendi zehriyle ölmektense yaşamayı seçti." İnsanın geçmişle kurduğu koparılamaz bağın aslında sanıldığından daha güçlü olduğunu da söyleyen bu üç ayaklılar, neyi kastettiklerini bilmiyordum ama, akrep ile dedemin eylemini karşılaştırır, sonra akıllarına söylenmeyecek bir şey gelmiş gibi susarlardı.

Bana öyle geliyor ki, dedemin beyni geçmişe açılınca şimdiye geri dönmekte zorluk çekiyordu. Gerçi geçmişten kopmak için bir iki söz etmişti ama o kadar. Hem tepeye bakıyor hem de düşünüyordu. Arada bir de Büyük Dere'nin kıvrılıp giden yatağına göz atıyordu. Derken düşüncelerinden sıyrılıp, "Ne dersin torunum, bir insanın ölürse toprağa gömülmesi mi, gömülmemesi mi iyidir?" dedi.

"Haa!" dedim.

Gülümsemesi yüzüne yayıldı. Nasihat etmesine alışkındım ama akıl danışmasına değil. Şimdi düşünüyorum da, her insanın Araf'ta kaldığı dönemler olmuştur. Belki de hayat nasihat verip almaktan ibarettir.

"Gömülmesini mi istersin?" dedi.

"Bilmem ki dede" dedim. "Şimdiye kadar gömülmeyen bir ölü insan görmedim."

Atını elindeki çubukla dürttü.

"Seninle birlikte hiç mezarlığa gidip mum yakmış mıydık torunum?" dedi.

At üstünde olmasa, burun kanatlarının kalkıp inmesinin dışında hareketsiz olduğunu sanırdınız.

"Yoo, birlikte hiç gitmedik dede" dedim.

Bunca yılın süzgecinden geçip gelmiş bir insanın mezarlıklarla, ölümle ilgili pek çok düşüncesi olabilirdi ama dedem bunları anlatmak yerine bana art arda soru sormaya başladı. Cevabımı beklemeden soruyordu. Sorularına vereceğim cevapları aklımdan okuyordu da, sıra hayatla ilgili soruya gelince durdu. Çok garip gelmişti bu, dedemi hiç böyle görmemiştim. Hayatla ilgili pek çok şey söylenebilecekken hiçbir şey söyleyememiştim ki, insanın düşünüp de söyleyeceği söz bulamaması acıdır. Bilip de söyleyememesi.

Böylece dilimizi kırıp sustuk. Ölü evine vardığımızda bizi cenaze sahipleri karşıladı. Kederleri, yorgunlukları her hallerinden belli

oluyordu. Yine de metanetli davranmaya çalışıyorlardı. Dedem feci cümleler sarf etmeksizin başsağlığı dileklerini iletirken hepsiyle tek tek kucaklaştı. Birkaç söz etmekten de geri durmadı: *Ruhumuza hayat veren kim ise, ruhumuzu alan da o idi.* Her ayrıntısını anımsadığım o dakikalarda sesinin kederle buharlaştığını görüyordum. Bu, belki hayal gücümle ilgili bir şeydi, ama kederli bir tınıyla hayatın en temel sesi çıkıyordu ağzından.

Cenaze töreni yapılıp dostu toprağa teslim edildikten sonra dedem, bir süre daha mezarlıkta kalacağını söyledi. Kederini akıtmak istercesine sırtını bir ağaca verdi, arkadaşının yattığı toprağa bakıp durdu. Gözlerinde yaş yoktu, sadece bakıyordu. Ben epey uzağındaydım onun. Yoksul şehrin yoksul mezarlığını inceliyordum; bir yanda koçbaşlı, ay, güneş ve döngüyü simgeleyen çeşitli işaretlerle süslenmiş eski mezar taşları; öte yanda kötü yazılmış doğum ve ölüm tarihlerinden ibaret mermer başlıklar. Taşlar arasındaki zaman ki tersine işliyordu. Daha da önemlisi, orada durmakla bile koca bir geçmişi ve geleceği simgeliyordu dedem.

Dönüş yolunda, etrafına bakarak dalıp gidiyordu. Düşündüğü her neydiyse, terk edilmiş bir yurtluk olan kalbinden yüzüne yansıyor, eski ataklığını hatırlatan bir hareketle atını tak diye durduruyor, şöyle diyordu: "Ben geçmişimi yalnızca insanlarla değil, şu gördüğün dağlarla, tepelerle, ormanlarla da paylaştım torunum."

Horoz Tepesi'ne yaklaştığımızda, "Bu tepe hakkında ne biliyorsun torunum?" diye sordu. Günün en gürültülü saatiydi. Her taraftan kuş, böcek sesleri yükseliyordu. "Benim adımın da geçtiği bir hikâye falan duymadın mı hiç?"

"Duydum ama senden dinlemek isterim dede" dedim.

"Merak ediyorsan anlatabilirim tabii" dedi. "Ben geçip gittikten sonra, benim anlattığım gibi anlatacak kimse olmayacak."

Dedem İbrahim Sani'nin anlattığıdır

Yaşıtlarım bazen bana, yalancısın, rezil bir masalcısın sen İbrahim Sani, derler. Bazen de anlattıklarımın artık kimseyi ilgilendirmeyen unutulmuş şeyler olduğunu söylerler. Ne var ki, üzerinde ölümsüz uygarlıklar kurulmuş bu topraklara "doğmadan ölmüş çocukların ülkesi" dediğimizi onlar da hatırlıyor; bir ad verilmeden ölenlerin yurdu.

Bir zamanlar, yaşlı insanlarla dolu, nüfusu birkaç bini geçmeyen bu kasabada tüm ruhlar huzursuzmuş gibi geliyordu bana. Babam da onlardan biriydi. Gözlerini kaybetmesinin üstünden neredeyse on yıl geçmişti ama canı ve ruhu olan her şeyi görürdü. Kokuları duymazdı, görürdü. Her şeyden önce kokular aklını çeliyordu onun. Dilini de. Öyle ki, kokular hakkında konuşurken onu dinlemekten bıkmazdık.

Evimiz Horoz Tepesi'nin eteğindeki düzlükteydi. En yakın komşumuz bize bir kilometre uzaklıkta olmasına rağmen, buz gibi bir rüzgârın kırbaçladığı kış günlerinde bile evimiz insanlarla dolup taşıyordu. Hayat karşılaşmayı istemeyeceğin kadar zordu. Her nesnenin, her şeyin canı vardı: Duvarların, perdelerin, kapkacağın, sözlerin... Bazen bir şeye bakmak bahaneydi bize, görmek kalplerimize yenilik getirir, gördüğümüzü değil, düşündüğümüzü var ederdik. Bu bir yasaydı adeta. Belki de istediğimiz, arzu ettiğimiz ama düğümlenmiş dilimizden kopamayan sesti bu yasa, derinliklerindeydi özümüzün.

Ben daha çok gençtim o zamanlar. Biliyordum ki, bu derinliklerde yatan her neyse onlar, her şeyi yakınlaştırıyordu; geçmiş yılları, dağları, ormanları ve orada yaşayan tüm varlığı. Bunları dinlemek, yeryüzünün ilk günahlarını tanımak gibi bir şeydi. Yitik zamanlara değil, bugüne bile kuşkulu gözlerle bakan babam için de öyleydi. Aslında *utanç verici* dediği o döneme taktığı aklından kim bilir neler geçiyordu babamın. Tek kelimeye sığdırdığı, hapsedip boğduğu düşüncelerini okuyabilseydim, aklından geçenleri de okurdum. Ve o son sahneyi! Neden öyle hareketsiz kalakaldığını.

• • •

O yıllarda buralarda aklın ermediği olaylar yaşanıyordu. Bunlardan en tuhafı ise bir parça tadımızı kaçıran, herkesin bir parça korkuyla andığı, gerçek hikâyesini kimsenin doğru dürüst ve tam olarak bilemediği Kesedar Aslan'ın anlattığıydı. Kesedar yakın komşumuzdu. Uzun bir ağızlıkla içtiği sigarasını öyle kibirli bir tavırla yakıyordu ki, bulunduğu yerden göklere yükselecek sanıyorduk. Heyecanlı, iri yarı bir adamdı. Omzuna düşen kırlaşmış saçları, kirli sakalıyla dağınık hali, sesindeki ince alayla birlikte onun kimliğiydi. Biz, daha doğrusu Kesedar'ı tanıyan herkes, onun sesindeki ince alayı seziyorduk ama bunun neden kaynaklandığını hiçbirimiz çözemiyorduk. Bir zamanlar katıldığı savaştaki acı olaylardan söz ederken bile sesinde bir alay...

Fakat bir gün, evimizin önündeki çardakta babamla otururken, zihninde bazı anılar canlanmış olacak ki, dağların o akıl almaz girintili çıkıntılı vahşi güzelliğine dalıp giderken birden derin, gerçekten derin bir iç çekti Kesedar. O an sanıldığı kadar alaycı bir insan olmadığı, türlü türlü akıl dışılığın, deliliğin kol gezdiği bu topraklarda dünyaya tepeden bakmakla birlikte, duygusal olduğu bile söylenebilirdi.

"Aklıma nereden geliyor bunlar!" dedi.

Alnının iyice içine kaçmış gibi duran küçük, her an düşecekmiş gibi titreşen yaşlarla dolu gözleriyle dağlara bakmaya devam ediyordu.

"Ne nereden geliyor?" dedi babam. Duymuş ve anlamıştı oysa. Koltuğunda dikleşmesinden belliydi bu. Körlükten kurtulmak için tek ümidi doğaüstü güçler olan ama ne yazık ki o ümidi de tükenen babam, Kesedar'ı görüyormuşçasına, "Niye sarsılıyorsun öyle?" dedi. Deprem olmuş da yerin sarsıldığını hissetmiş gibi.

"Aslında haklısın" dedi Kesedar kendine acıyan bir sesle. Gerilen sinirlerini, kabaran öfkesini gevşetmenin yolu, anlatmaktı onun için. Öyle geliyordu insana. Ama öbür anlattıklarına hiç benzemeyen hikâyesi; ah, bir delgi gibi oyuyordu beynimi.

Kesedar gerçeğin kendisinden daha güçlü hikâyesini anlatırken "Kureyş'in Kurtları" kelimelerini işte böyle ortaya attı.

"Kureyş'in Kurtları mı?" dedi babam. "Kureyş'in Kurtları mı dedin sen?"

"Hay Allah!" dedi Kesedar. "Kendini geçmişten uzak tutuyorsun sen, öyle ya!.." Geçmişle uğraşmanın bir faydasının olmadığını o da biliyordu ama içi rahat değildi, sırrını bizimle paylaşmak için sabırsızlanıyordu. Uçsuz bucaksız, başına sonuna ulaşılamayan geçmiş, neden bilinmez, ışığın güçlü huzmeleri gibi babamın da yüzüne vurmuştu. Orada, gözündeydi geçmiş. Bir yığın anıydı da körlükte yer bulmuştu kendine.

Kesedar babamın duygusuz denecek kadar kendine hâkim olma halini biliyordu, farkındaydı her şeyin, fakat babamın sahte roller üstlendiğini anlıyordu. Bir de –o zaman her ne kadar bunu bilmiyorduysam da– birkaç gün sonra bir evden çıkar gibi bedenden çıkıp giden Kesedar, hani ölümü sezip de daha dokunmak isterken korkuyla büzülüp kalan hayvanlar gibi, büzülüp kalmasının da farkındaydı.

Derken, Kesedar anlatmaya başladı. Öyle doğal bir biçimde anlattı ki, babam hikâyenin ne zaman yaşandığını, durup dururken bunu şimdi niye anlattığını sormadı, sadece kör gözlerini kapatıp kaldı öyle.

İnsan ruhunun kendini merkeze koyma, önemli sayma eğilimi vardır ya, düşünüyorum da, Kesedar bir nalbant değil de asker olsaydı, herhalde en acımasız insan olurdu.

• • •

Kesedar Aslan iki gözü iki çeşme ağlarken ne annesinin nasıl öldüğünü ne de hayatında önemli yer eden yaşadıkları evin mutfağını apaçık anımsayabiliyordu. Gerçi mutfak da denemezdi oraya. Bu çeşit mutfakların aslında açlığın sonsuza kadar süreceğini söyleyen bir havası vardır ki, Kesedar Aslan orayı tarif ederken dilinin sonuna geliyordu.

Gerçekten de dilinin sonuna gelebiliyormuş insan. Kesedar'ı dilin sonuna getiren ise tarihti: Annesi bir gün mutfağı temizliyormuş. Gagalı bir kuş gibi dudaklarıyla ekmek kırıntılarını toplayan insanları görmüş bu annenin, hiç aklından çıkmayan birçok olay vardı ama o unutmayı seçmişti. Yine de kaç zamandır sudaki köpükler gibi dağılıyordu zihni, silinip gittiğini sandığı, belki fazlasıyla göz yumduğu, daha da önemlisi, zihnini kapadığı bir olay vardı ki, gözünün önüne geliyordu. O da, kendi diktiği, fraka benzeyen uzun etekli ceketler giyen –huzur içinde yatsın– *bey bozuntusu* ağabeyiyle yaşadığıydı.

Annenin ve ağabeyinin sınırları aşıp çocukluklarına kadar giden zamanın çevrelediği bedenleri iyice güçten düşmüştü. Savaşın ikinci yılıydı. Ölümün rengi tenlerinde ikisinin de. Her soluk alıp verişleri, her susuşları, savaşın yörüngesine giren canın sıcak, pis kokusu... Nasıl denir, açlığa tahammül ediyorlardı, ama açlık gittikçe azıyordu.

Çok, çok kötü günler geçiriyoruz. Bu sözler kulaklarında uğulduyormuş Kesedar'ın. O zamanlar henüz on sekizinde bile değilmiş. Ama görmüş. Bazı olaylar karşısında insanın yüreği nasıl yağ bağlıyorsa öyle anımsıyor; dayısının gıdasızlıktan bitkin düşmüş yaşlı, hasta bedeninin direncini görmüş. Hayatta kalma isteğini.

Derken bir gün küçük, dar odada konuşulmuş: Açlık, umut, yüzlerce yakınlık, yabancı yerlere ilişkin hayaller... Bu sırada dayısı fenalaşmış. Gözlerinin sönmüş ışığında ölümü görmüş Kesedar. İyice yanına yaklaşmış ama dokunmaya korkmuş. Dayısı pençe gibi titrek parmaklarını uzatınca irkilip geri çekilmiş. Bir zaman şimşek gibi çakan, meydan okuyan ferfecir bakışları, diyor Kesedar, sönmüştü.

Kesedar bunları anlatırken annem mutfaktan çıkıp geldi, çardağa

sofra kuruyordu. Babamın yüzündeki hüzün yavaş yavaş yerini şaşkınlığa bıraktı. Belki de yüzündeki şaşkınlığın sebebi, orada konuşulanlardan sonra çardakta sofra kurulmasıydı. Evet, sebep buydu.

"Neyin kokusunu aldın Polat?" dedi annem.

Babam cevap vermedi; gözlerinin beyaz kumaşı ıslandı. İçimizde keyfi kaçmamış tek insan annemdi. Bazen dünya soyunur, giysisini atar omzundan ya, gerçekliğin böylesine somut varlığına şaşkınlıkla bakıyorduk. Annem bunun ne kadar farkındaydı bilmiyorum. Belki de değildi, hiç farkında değildi. Elindeki tahta kaşıkları siniye bırakırken sırasıyla bizi süzdü.

"Bu haliniz ne böyle?" dedi.

Sofradaki et yemeğine, bostandan henüz toplanıp yapılmış salataya, bulgur pilavına ve ayran dolu ibriğe baktı. Işin en acı yanı da buydu. Konudan kaçmamıza olanak yoktu artık. Sanki sinideki yemeğin kendisiydi konuştuklarımız.

"Aslan Amca kendi hikâyesini anlatıyordu" dedim anneme.

"Peki ama, neden böyle üzgünsünüz?" dedi annem.

"Sofrada ne var?" diye sordu babam.

"Belli değil mi?" dedi annem. "Et kokusunu almıyor musun?"

Derken gözleri büyülü bir gülümsemeyle yumuşadı. Işığın yalayıp geçtiği leçeğini düzeltip Kesedar'a döndü: "Anlatmaya devam et öyleyse" dedi.

"Dinlemesi zor" diye iç çekerek oturduğu sandalyede doğruldu Kesedar. Bir an kuşların değişen hareketlerini gözledikten sonra, dayısının mutfakta can çekişerek nasıl öldüğünü anlattı.

"Bu anlattıkların söyleniyordu ama biz inanmıyorduk" dedi annem. Bir bakır tabağa et, salata, pilav doldurdu, babama uzattı. Kesedar'ın anlattığı hikâyeden etkilenmişe benzemiyordu. "Bunu anlatmakla iyi ettin Aslan. Çünkü ruhuyla konuşan ölülere ne kadar inanıyorsak bu hikâyelere de o kadar inanıyorduk. Şimdi yemeğimizi yiyelim, çok şükür o günler geride kaldı artık."

"Dayımı şu Horoz Tepesi'ne –aslında oranın adı Melekler Tepesi'dir– bıraktık" diye devam etti Kesedar. Yaşlardan yanan gözlerini ovuşturdu. İnsan bir şey anlatıyorsa sonunu da getirmeli, ama Kesedar Aslan'ın anlattıkları insanı bunaltacak kadar acı vericiydi; hepsini yaşamıştı, hepsi de zihninden ve bedeninden geçmişti.

"Evet, dayımın naaşını oraya bıraktık" dedi. "Kureyş'in Kurtları gelip cesedi götürsün istiyorduk."

Annem şaşkınlıktan neredeyse küçük dilini yutuyordu. Bir an için "Beni çimdikle oğlum" diyeceğini sandım.

"Aylak gevezenin birisin sen Aslan" dedi. "Ben de gerçek bir hikâye anlatıyorsun diye saf saf dinliyorum. Ah! Nerede insanların o güzel hikâyeler anlattığı günler!"

"Elif Hatun" dedi Kesedar yanaklarını ovuşturarak, "O açlık illetini, o günleri düşünmeden geçen bir günüm bile yok."

"İyi de, Kureyş'in Kurtları da nedir? Dayını toprağa gömmemenizin akla mantığa sığar yanı ne, söyler misin?"

Annemin tepkisi çok normaldi, ilk kez böyle bir şey duyuyor, bunun da Kesedar'ın uydurması olduğuna inanıyordu. Kureyş'in Kurtları meselesini iyice bir anlatmasını istedi Kesedar'dan. Bu sırada, babam önüne eğdiği başını kaldırdı. Belli belirsiz bir heyecan okunuyordu yüzünden.

"Polat, sen hiç duydun mu böyle bir işi?" diye adeta bağırdı annem.

"Duydum" dedi babam. Annem uzanıp onun kolunu tuttu. Belki bir tartışma alevlenecekti ama Kesedar erken davrandı.

Dayısını eski bir gelenekten ötürü, kutsal saydığımız Horoz Tepesi'ne bırakmışlardı. O gece Kesedar Aslan, tüfeği omzunda, evlerinin damında, ay ışığının altında, Horoz Tepesi sakinlerini dinleyerek bekliyordu. Uzakta, karanlığın dibinde yankılanan bir kuşun sesini, bir köpeğin ulumasını, yakarırcasına şarkısını söyleyen baykuşu dinliyordu. Bu sesleri dinlerken gözleri hep Horoz Tepesi'ndeydi. Beyni bir hayal sarayıydı o gece. Bir keder anıtı. Ama sadece bunlar yoktu beyninde.

Ya Hak, çok şanslıydı. Çok müthişti; dağdan süzülüp gelen on kadar yaratığı gördüğünde beyninin içinde bir şenlik yapılıyordu. Gerçekten de bir kere olsun bir ölünün Kureyş'in Kurtları tarafından götürüldüğünü görmek büyük lütuftu. "Bu ölünün dirilip yaşadıklarını anlatmasını bahşet ya Hak" diyordu. Oysa ölüm, gerçeğin dışarıda bıraktığı, yeryüzünün bilinmeyen dilidir, demişti dayısı. Kesedar düşüncelerine hükmedemiyordu artık, ta ki kurtları daha yakından görebilecek konuma gelene kadar. O tarihsel kopma anına odaklanmıştı: Zihniyle bilinmezliğin arasındaki boşluğun tamamıyla kapanacağı âna!

Birden bir işaret verildiğini görmüştü. Dayısı dışında hiç kimse böyle şaşırtamazdı kendisini, ölüyken bile başarmıştı bunu. Bir kuşun kanat çırpışını andıran bir titreme vardı havada... Öyle ki, birer

ışıktı kurtlar, kürkleri kendi rüzgârlarında dalgalanırken karanlıkta parlayan gözleri lambalarla dolu bir odaya çeviriyordu tepeyi. Daha birkaç dakika öncesine kadar bir mezarı andıran tepe, aniden yükselen Kurt ulumalarıyla şenlenmişti; burnunu rüzgâra veren kurtlar peşlerinden daha büyük, daha anlamlı bir dünyayı sürüklüyordu. Oysa gece yarılanınca umudunu yitiren Kesedar, cesedin üstünde dönerek pike yapan akbabaları bekler olmuştu. Sonra algılamayı reddedip yüz çevirdiği inançtan geriye kalacak günlerde, rüzgârın esişine göre, dayısının parçalanmış cesedinden gelen ağır kokuyu...

Gerçek gizem nedir, nasıldır, bilmiyordu Kesedar. Dünyanın bir avuç kadar büyüklüğünü anlayamadığı gibi onu da anlamıyordu. Zihninin ve gövdesinin derinliklerinden gelen bir bitkinlik ve şaşkınlık içindeydi, sanki bir silgi silmişti her şeyi. Bir üzüntü belirmişti içinde Keskin, yabanıl sesler giriyordu düşünceleriyle arasına. Zihnini kuşatan, belki de içinde yankılanan ölüm.

Kurtlar farklı renkte ama uyumluydu, neredeyse simetrik bir biçimde dayısının cesedinin bulunduğu yere ilerliyorlardı. Kurtların dayısının ölüsünü, güneşte krom gibi parlayan o tertemiz kafasını, uzun kollarını, kıllı bacaklarını, yağsız gövdesini paramparça edeceklerini düşündü. Az sonra da ölünün üstüne bir karanlık dalgası çökünce mucize tuzağına yakalanmışçasına öylece kalakaldı. Ay ışığı cesedin üstündeki yaratıkların üstüne düştüğü için görüyordu olup biteni. Gördükleri kafasının içinde değil, dışarıda, Horoz Tepesi'nde yaşanıyordu, kesindi bu artık.

Gerçi asla kesin bir kanıtı olmayacaktı. Kurtlar birden başlarını boşluğa çevirip uluyunca tüm duygularını harekete geçiren, seyrini zihninde kuramadığı bir şey gerçekleşti: Kurtlar yavaş yavaş uludukça -eşsiz bir görüntüydü- değişimin, bugünkü deyimle evrimin en yüksek noktasına ulaşıyorlardı; beyaz kanatlı birer meleğe dönüşüyorlardı.

İnsan o sahneyi görünce ölünün de, kederin de kurtlara ait olduğunu düşünürdü. Demem o ki, melek postuna bürünen kurtlar Kesedar Aslan'ın dayısının cesedini alıp havada adeta yüzdürdü. Kesedar orada, ışığa duyarlı bir ten gibi kararmıştı, elleri yüzünde, çoktan kavrayış noktasının ötesine geçmiş dayısının acısıyla doluydu.

Hiç şüphesiz, bir kişi görmüştü bütün bu olanları: Kesedar Aslan. Ama bir kişi, yalnızca bir zihin değildir. Olan biten her şey Kesedar'ı altüst etmişti. Allak bullak olmuştu. Ertesi sabah, o ılık mis kokulu

bahar gününde dağda pancar toplamak için evden çıkan Kesedar'ın hayata bakışı değişmişti, buna hiç kuşku yoktu. Gördükleri gerçek miydi? Hatırladığı kadarıyla, o gece rüya görmemişti. Uyurgezerdi ama o gece yatağından kalkıp gezdiği de söylenemezdi. Belki de çocukluktan beri yetişkinlerden dinlediği o tuhaf, insanın aklını karıştıran, gizemli hikâyelerden kaynaklanıyordu bütün bunlar. Geceden kalma yorgunlukla zihninde imgeler, masallar, hikâyeler geçit yapıyor gibiydi.

Belki de hiç üstünde durmaması gerekiyordu. Ruhani, mistik, doğaüstü olaylar yaşanıyorsa –kı yaşandığına tanık olmuştu işte– bunu bilmenin ne yararı olurdu kendisine? Şimdi dağa çıkmalı, pancar toplamalıydı. Açlık fenaydı; bakışların dikili kaldığı her noktaya sirayet ediyordu.

Babası savaştaydı Kesedar'ın ve söz savaşa, yiyeceğe geldiği zaman annesi kendini tutamazdı. O günün akşamında da öyle oldu. Annesi pancarı sudan geçirip ocağa verdikten sonra oğlunun karşısına geçip oturdu. Gözlerinde acıdan başka bir şey kalmamıştı. Bu acıyı, aradan birkaç ay geçip de kış kapıya dayandığında da görmüştü. Annesinin gözlerindeki bu acıyla boş tabaklarındaki acı, o yöreye özgüydü.

Sonra gece inmişti, alçak camların arkasında bulutlar görülüyordu. Kesedar, annesinin artık zamana hiç aldırmadığını anlamıştı. Kar ki, savaş ve kıtlığın dostuydu, dağların doruklarından aşağıya iniyordu.

Dedem hikâyenin burasında derin bir soluk almış, sonra da susmuştu. Görünüşüne bakılırsa henüz tatmin olmadığı da anlaşılıyordu. Ben, sandalyede geriye kaykılıp sandalyenin ön ayaklarını kaldırmış, başımı taş duvara yaslamıştım. Bahar güneşiyle ışıyan Horoz Tepesi'ne baktım. Sonra dedemin –sanki yazılı bir kâğıt– lekelerle dolu yüzüne. Zamanın gelgitlerden başka bir şey olmadığını bana söyleyen dedemdi ki, Horoz Tepesi de sürekli değişiyordu; önce kırmızıya, sonra külrengine dönüşen ateş gibiydi: Zamanın gizemi.

Bana dönen dedemin gözlerinde ne düşündüğümü anlayan kıvılcımlar çaktı. Bunun üzerine ben de mırıldandım: "Neyin var dede? Bugün bir tuhafsın."

"Uzun zamandan beri Horoz Tepesi'nden söz etmiyordum, söz etmeyi sevmiyordum, bu da böylesi hikâyelerin yokluğunu kolay-

laştırıyordu" diye söze başladı. "Şuralara baktığımda dağların doruklarını, ormanı, göğü, Horoz Tepesi'ni görüyordum sadece. Bu hikâyeleri anlatırken baktığımda ise şöyle düşünüyorum: Şurası Horoz Tepesi. Orada bir zamanlar Kesedar Aslan'ın dayısı ve annesi açlıktan öldü. Orada bir zamanlar bu yörenin en bilge adamı intihar etti. Nasıl derler, söylemezsem dışını, söylersem içini görüyorum."

"Kimmiş o?" dedim.

"Kim kimmiş?" dedi.

"İntihar eden adam?"

"Dev gibi bir adamdı" dedi. Derken, dedemle dar ve dik yamaçlı vadilerin, sarp dağların çıplak sessizliğine bakarak birkaç yüz yıllık bir tarihin içine daldık. Aniden dağlar, vadiler, Horoz Tepesi, Büyük Dere ve daha nice yerler bir söz seli altında kaldı. Önümüzdeki yörenin hazinelerle dolup taştığını hayal ediyordum: Bilge insanlar, yeryüzünün simyacıları, bilinmezliğin çekiciliği... Dünyanın bir avuçluğunu bilmeden büyük hayaller içinde yüzüyordum. Sonra, ölüler gibi, yörenin ortasında yine yüzeye çıktık.

Elbette Horoz Tepesi'nde yaşayan çok şey vardı, sonsuz sayıda. Hikâyelerdeki keder artık beni ürkütmez olmuştu. Hatta çiçek kokuları arasında hançerlenmiş o bebeğin hayali bile. Yüreğim sıkıştı, her yanı açık çardakta hayali ağır bir koku. Sözler her şeyi un ufak ediyor, duyularım darmadağın. Fakat sözün dönüp dolaşıp Kureyş'in Kurtları'na gelmesine de şaşmamak gerek. Karşıda, elinin uzanabileceği bir yerde bir tabut varmışçasına konuşan dedem, bazen kımıltısız bir yüz, bazen de gül rengiyle işlenmiş danteller arasında gözlerinin nemli yorgunluğuyla bakıyordu Horoz Tepesi'ne. Bilmediğim ve acısını yeterince anlamadığım bu acıklı ve güçsüz belleğin, geçiciliğini bildiği ya da sezdiği hayatın sevincine neden kendini kapattığını anlıyordum – kaç yıldan beri?

Yetenekli bir inkârcıydı dedem. O sancılı günlerden konuşmak istemiyordu. Paradan, açlıktan, hayır. Ama konuşmak istemese de geçmiş, mezarların son derece açık biçimde işlenmiş taşlarında duruyordu. Bu taşlar ki, bir düzeneği döndürme gücüne sahipti. Dedem onlardan söz edince gözlerimiz yılanlara özgü bir yoğunlukla birbirine dikildi: "Eski geleneklerin bugünkülerden daha iyi, daha güzel olduğunu mu düşünüyorsun dede?" dedim.

Dedem benden hızlı düşünüyor, benden daha çok şey görüyor-

du. Arzularına karşılık geldiğini düşündüğüm bu sorum karşısında bir an durakladı.

"Ne kadar da aklıevvelsin eşek sıpası" dedi.

Söylediği sözleri tadar gibi diliyle dudaklarını yaladı ve anlamlı anlamlı süzdü beni. Torunu da olsam, kalbimi kırıp kırmadığını anlamak istediği anlaşılıyordu. Sonra dilinin tonu değişti, dramatik bir özellik kazandı.

"Senden bir şey isteyeceğim" dedi. Sözleri bakışlarının uğultusunda yitip gitmişti; kopuk kopuk, dilinin dengesi bozulmuşçasına çıkmıştı ağzından. Sadece kelimeleriyle, bakışlarıyla dışa vurdukları değil, içinde olup bitenler de tanıdıktı. "Her ne olursa olsun, kim ne derse desin, dedenin vasiyetini yerine getireceğine söz verir misin?"

En dipte, yüreğinin en iç bölgesinde bir kasırga çıkıyordu, yüzü katbekat kırışmıştı. Sonra, içinde yüzdüğü engin bir sessizlikte durdu öyle.

"Vasiyetin nedir dede?" dedim.

"Olağanüstü bir şey" dedi. "Kesedar Aslan'ın bize anlattığı, benim de sana anlattığım şu Kureyş'in Kurtları meselesinin gerçek ve bir zamanlar ailemizin, ocağımızın kadim bir geleneği olduğunu biliyor muydun?"

"Sahi mi?" dedim, ovuşturduğu burnuna bakarak. Geçmişin ruhunu, kokusunu arıyordu ama boşuna.

"Öldüğümde beni –ki ben falan kalmaz o zaman ya– yıkayıp kefene sardıktan sonra Horoz Tepesi'ne bırakın. Unutma, oranın gerçek adı Melekler Tepesi'dir. Bunu sen yapacaksın, kim ne derse desin, dedenin vasiyetini yerine getireceksin" dedi. "Hak Teâlâ izin verirse, Kureyş'in Kurtları gelip götürür cesedimi."

"Ama dede" diyecek oldum. Beni şöyle bir süzünce sustum. Aslında benim de dedemden beklediğim buydu, aklında tutabildiği birçok hikâyeden daha da önemlisi, gereken her şeyi kelimelerle değil, bakışlarıyla anlatması onun ayrıcalığıydı, bu yanını sevmiştim hep. Başka söze gerek kalmadan dedemin ne söylemek istediğini anlıyordum. Bunun nedeni, belki de aynı çağrışım zincirinin benim zihnimden de geçmesiydi.

"Ya götürmezlerse?" dedim.

"Götürmezlerse, demek ki günahım çoktur, Hak Teâlâ bağışlaya" dedi.

III

Dedem Hakk'ın rahmetine kavuştuğunda şu sahne geçiyordu gözlerimin önünden: Dedem ayakta, bir eliyle bastonuna dayanmış, dişlerinin arasındaki tütünü tüttürüyor, yeryüzünün bacası sanırsın. Ben kapının eşiğinde durmuş alaylı alaylı bakıyorum. Annemle komşu kadınlar ise bir ağacın gölgesinde oturuyor. Dedem kendisinden başkası olmayı başaramamış, istememiş biriydi ki, ömrü boyunca elle tutulmaz, görülmez şeylere şaşmaz bir zihinsel düzenle hükmetmişti.

Gökyüzünde küçük bir bulut kümesinden başka bir belirti yokken, "Bugün fena bir yağmur yağacak" diyordu ve yağmur yağıyordu. Yılların ona kazandırdığı beceriyle havaya karşı aşırı duyarlı olmuştu.

Bu tahminleri cenaze töreninin de bir parçası oldu. Naaşı yıkanırken hafif bir yaz yağmuru yağdı ki, insanın öldüğünde kendi gerçek kimliğine döndüğünü söylerler.

Her neyse. Dedemin mezarı çoktan kazılmıştı, ama naaşının gömülmesine izin vermedim. Tabii sağlığında bana vasiyetini açıkladıktan sonra birçok şey olmuştu: Bir tanık, bir söz veriş, törensel bir vaat.

Ancak Horoz Tepesi töreni üstüne ciddi olarak hiç konuşmamıştık. Dedemin o konuda ne düşündüğünü, ne hissettiğini bilmek istiyordum ama hep geçiştiriyordu, cesedinin o tepeye bırakılmasını istiyordu, hepsi bu kadar.

Dedemin cesedini yıkanırken görmek bana çok etkileyici geliyordu. Derin bir hüzün ama geçici. Çünkü ölümünde bir masumiyet vardı. Çardakta oturuyorduk; dedem, ufkun kızarmaya başladığı saatlerde kalkıp tahta divana uzanmış, güneş battığı zaman da uykusunda hepimize veda etmişti.

İşte dedem bu, diyordum. Vasiyetini mutlaka yerine getirmeliyim. Ancak hiç kimse bir anlam veremiyordu yapmak istediğime. İnsan neden dedesinin naaşını bir tepeye bırakır ki! Kurda kuşa yem olması için mi? Tüm itirazlara rağmen, ufuk kızarmaya başladığında dedemin naaşını Horoz Tepsi'ne bıraktık. Dostları, geride bıraktığı yaşıtları utkulu gözlerle beni süzüyordu, tepesever bir ışıkla dolmuşlardı.

"Ne anlama geliyor bu?" diye soranlar vardı tabii. Kulaklarıma yeni bir anlamla yüklü gibi gelen bir sıfat da duyuyordum: "Kalpsiz."

Birinci Gece

Belki mucizevi olayların sonu gelmiştir. Belki de hayatının bir yanıyla övünen dedemin gerçekte mucizelere ihtiyacı yoktu. Ama ısrarcı olmuştu, ölümü de yaşamı gibi gizemle örtülmeliydi. Neden bilmiyorum, ne için bilmiyorum.

Bir zamanlar, dedem cennet ve cehennemin varlığı tartışılırken arkadaşına dönüp, "İstersen sana cennetin yolunu göstereyim" demişti. Ağırbaşlılıkla onaylayıp gecenin içinden geçen seslere kulak vererek susmuştu adam. Susmak kendini açığa vurmanın tek yoluydu, çünkü gerçekte cennet ve cehennemin fiziki varlığına inanmıyordu.

O geceyi anımsıyorum birden. Akıp giden zaman ve rüzgârınkini andıran bir uğultu. Bir kadim gelenek yeniden hayata geçiyor diye heyecanlandığım falan yok ama köpeklerin havlamasıyla yüreğim ağzımda. Dışarıyı kuşatan çok fazla ses var. Bekle, diyorum kendi kendime, bekle ve cesaretini yitirme. Bir mucize gördüğünden fazlası değildir. Ama abartılı hayallere, fantezilere karşı gerçekte bir denge arıyorum.

Dedemin naaşını Horoz Tepesi'ne bırakma kararım, yani vasiyetini yerine getirmem yeterince üzücüydü. Annem dahil pek çok kişi, bu insanlık dışı ve korkunç kararın bizi affedilemez bir günaha, bitmeyen bir vicdan azabına mahkûm edeceğini düşünüyordu. Kurtlar kuşlar gelip cesedi parçalarsa bu acıyı kim kaldırabilirdi? Hiç kuşkusuz, çok içtendiler, samimi duygularını ifade ediyorlardı ama daha gece yeni başlamıştı.

Kapıyı çekip evden çıkarken, dedemin naaşının kurtların ışığa bürünmüş pençeleri üstünde göğe doğru yükseleceğine bütün kalbimle inanıyordum. Bu yüzden, birkaç saat geçip de Kureyş'in Kurtları gelmeyince hıçkıra hıçkıra ağlamak istediğimi ama bunu yapamadığımı anımsıyorum. Gece alacalı. Ay ışığı var. Bir bakıyorum, kendi kendime on yıl önceki bir olayı anlatıyorum. Bunları düşünüp hayal kurarkenki halim hoşuma gidiyor. Sürekli yer değiştiriyorum; bir oturup bir kalkıyor, anut bir ayak diremeyle belki de gelenekleri hiçe saymış biri olarak, ısrarcılığımdan pişmanlık duyuyorum.

Horoz Tepesi'ne çıkıp dedeme son bir "elveda" demek geliyor içimden. Yapamıyorum. Patikada bir o yana bir bu yana dolaşıyorum. Birden yolun öbür ucunda güçlü bir ışık görüyorum. Orada

bir dizi ağaç, bir soku vardı, sonra da çitle çevrilmiş bir bahçe geliyordu. Ardından da kırlar başlıyordu. Birden aklıma geliyor; dolu dolu bir hayatın peşinde olduğu yıllarda dedem, ilk orada, bir ağacın altında ninemi yanağından öpüyor. Ninemi dudaklarıyla değil de kalbiyle öpüyor, içinden boşalan sevinç kendisini bile şaşırtıyor. Ninem ise bir adım geriye çekiliyor, gözlerini kapatıyor, yoksa dedemin kalbinden çıkan ışık gözlerini kör edecek.

Dedem bunları anlatırken kahkahalarla gülerdi. Sonra kulak kesilir dinlerdi; yakın zamanda yitirdiği karısının giysilerinin hışırtısını, ayak seslerini ve gülüşünü duyduğunu söylerdi. Şimdi sakin ve onurlu bir hayat sürdürüyorum, derdi ardından. Birini bekler gibi uzun süre sessiz kalmak da bir şeydir.

Bunları anımsıyorum. Yolun öbür ucundaki ışık da yok oluyor ansızın. Bütün gece, arada bir otların üstünde uyuyarak, bekledim orada. Tan vaktinde yeni bir uyku dalgasına yakalanmak üzereydim ki, bir köpek sürüsü havlamaya başladı. Sesler gözlerimin önünde andaçlara dönüşüyordu. Hızla kalkıp Horoz Tepesi'ne koştum, cırcır böceklerinin sesi eşliğinde. Derken dolan gözlerim dedemin naaşı üstünde dolandı ve hıçkırarak kendimi koyverdim.

İkinci Gece

Günah kelimesi akşam saatlerinde ortaya atılmıştı. Çardakta on kişi vardık.

"Günahı çoksa Kurtlar götürmez" dedi komşumuz.

"Aaaa!" dedi annem.

Tepkisi adamcağızı şaşırtmıştı. "Günahı var mı demek istiyorsun?" dedi.

"Aslında" dedi annem, sustu.

"Hepsi bu kadar mı?" dedi adam gülümseyerek. "Bildiklerin varsa söyle, adamcağızın cesedi tepede boşuna kokmasın."

"Bilmem ki, günah sayılır mı emin değilim ama madem sordunuz" dedi annem.

İnsanı çıldırtacak kadar öteliyordu anlatmayı. Kolundaki geniş gümüş bileziğiyle oynuyor, hepimizin gözlerinin içine bakıp tepkimizi ölçmeye çalışıyor, kedi bıyıklı komşumuza dönüyor, konuyla ilgisiz bir şeyler söylüyordu.

"Biliyor musun" dedi komşumuz. "Ölünün arkasından konuşmak günahtır diyorlar ama ben yine de konuşacağım."

"İyi öyleyse, önce seni dinleyelim" dedi annem.

"Anne!" diye bağırdım.

"Önce onu dinleyelim" dedi annem. "Ben geliniyim, benim konuşmam yakışık almaz."

"İkimizin, yani rahmetliyle beraber yaşadığımız bir olaydan söz edeceğim" dedi komşumuz. "Doğrusu, şimdi ayrıntılarını unuttuğum olayı ne kadar doğru anlatabilirim size bilemem, ama gerçeklerden söz ediyorum. Kureyş'in Kurtları'nın gelip götürmesini beklediğimiz Horoz Tepesi'ndeki ölünün ardından konuştuğumuza göre, sizin de bunları bilmenizde fayda var. Size şunu söyleyeyim, işittiğim ve bildiğim şeylere dayanarak, Kureyş'in Kurtları en son bundan dört yüz yıl önce görülmüş."

"Nasıl?" dedim.

"Dinle" dedi komşumuz.

"Ama dedemden dinledim ben" dedim. "Kesedar Aslan'ın dayısı ölmüş, cesedini tepeye bırakmışlar. Kureyş'in Kurtları da gelip götürmüş naaşı. Kesedar Aslan kendi gözleriyle görmüş. Dedem de o zamanlar gençmiş."

"Biliyorum, biliyorum" diye gülümsedi komşumuz. "Başka başka olayları birbirine karıştırma. Kesedar Aslan'ın dayısı açlıktan ölmüştü. Kesedar da açlığın ne olduğunu biliyordu. Ta canının nah şurasında hissediyordu. Onun içindir ki, geleneklerimizi ve inançlarımızı hiçe sayıp dayım toprağın altında çürüyeceğine hayvanlara yiyecek olsun, ne de olsa önünde sonunda onu yiyip beslenen hayvanlar da toprak olacak, diye düşünüyordu. Dayısının naaşını Horoz Tepesi'ne bıraktı, kurt kuş da parçaladı yedi naaşı."

"Vah vah!" dedi annem.

Çardaktaki herkes ter içindeydi, inanmaz gözlerle komşumuza bakıyorduk. Onda ne görebilirdik ki? Gözleri milim büyümemiş, mimiklerinde hiçbir değişiklik olmamıştı.

"Alnınızın gerisinde ne var sizin, anlamıyorum" dedi. "Atalarımız doğrulukla beslenmiş bir ruhun, temiz bir yüreğin yönettiği bir vücudun önemi hiçtir, demişler. Anlıyor musunuz? Hiçtir. Kureyş'in Melekleri çürüyecek gövdeyi ne yapsın, onlara lazım gelen ruhtur."

"Elbet öyledir" dedi annem. "Ama ruh mücevher, gövde de onun kutusuysa, kutuya gereken özeni göstermemiz gerekmez mi?"

"Her neyse" dedi komşumuz.

"Bir terslik olur mu sence?" dedi annem.

Bu konuşma yepyeni ufuklar açıyordu. Komşumuz bir an bocaladı, "neyi söylese iyi, neyi söylese kötü olur"u hesaplayamıyordu. Oturduğumuzdan beri ilk kez yüzünü Horoz Tepesi'ne çeviriyordu. Hüzünlü bir yüzdü, yüz etleri sarkmış da aşağı düşüyor, gözlerini kısmış bakıyordu. Birkaç dakika öylece baktı, sonra döndü. Sıcak basmış, terlemişti.

"Kureyş'in Kurtları sadece günahsızları götürüyormuş, diye işitmiştim" dedi.

"Akıl almaz şey" dedi annem. "İşittiklerin sabahtan akşama değişiyor!"

Gülümsedi komşumuz. Bu gülümsemenin anlamı iyi kalplilik, sabır, alçakgönüllülük müydü, yoksa hatasını örtmek için mi gülümsüyordu? Annem bunu fırsat bilip üstüne üstüne gidince, "Sükûnetgâhına gider ruhu; bize sükût gerek" dedi komşumuz.

"Tabii, tabii" diye mırıldandı bir başkası.

"Diyeceğim, sabırlı olalım, gördüklerimizle değil ama kelimelerle belki varırız gerçeğin özüne" dedi komşumuz.

"Bilmece gibi konuşma" dedi annem. "Şu hikâyeyi anlat da dinleyelim, gerçek o zaman anlaşılır."

Komşumuz derin bir nefes aldı. Bu yörede doğup büyümüştü, bura insanının tepkisini kolaylıkla ölçebiliyor, ne söyleyeceğini gayet iyi biliyordu.

"Bu hikâyenin bizi ilgilendiren yanı rahmetlinin işlediği günah olmamalıdır" dedi. "Eğer gerçekten hikâyeden bir şey öğreneceksek, ellerimizi açıp Hak Teâlâ'dan kötü davranışlarımızı bağışlamasını istemeliyiz. Bu bize gerekli, ölmüş bir insana değil."

Derken yeni bir görünüme büründü, bir saniye önce bilge bir ruh durumunda olduğunu yadsıyarak, çocuksu bir ruhla anlatmaya başladı. Bu yöredeki herkes gibi o da hikâye anlatmayı seviyordu. Anlatmak zihinsel bir koruma sağlıyordu onlara.

"Mayıs sonlarında sıcak bir gündü" dedi. "Güneş doğunca yola koyulmuştuk. Ben, rahmetli dedeniz ve bize eşlik eden biri daha. Sabahın diriltici, yeni havasını, renklerini bilirsiniz, insan yürürken bir müziğe ayak uydurucasına ahenkle atar adımlarını.

Dağın çevresini dolanan bir patikadan çıkıp ovaya vardık. Önümüzde Tuz Dağı vardı, onu da aşınca, gideceğimiz yere varmış olacaktık ama bu yolculuğun bizde keyifli bir duygu uyandırdığını

söyleyemeyeceğim. Yol ilerledikçe korkum artıyordu. Akıl almaz şeyler geçiyordu kafamdan.

Tuz Dağı'nın ormanlarla kaplı eteklerinden yukarı çıkarken birden bir ses duyduk. Bu ne ola ki, dedi rahmetli. Ben de içimden geçenleri düşündüm, kötü hisler bazen insanı yanıltır ama bu defa hayır. Rahmetlinin yüzümdeki şaşkınlığı, korkuyu görmesini istedim, ama kötü hislerimden ona söz etmedim. O garip sesten başka ses duyulmuyordu. Biz de artık kaybolmuş patikada dikkatle yürüyor, ses çıkarmamaya çalışıyorduk. Sonra durduk. Bir zaman dikkat kesilip ortalığı dinlemeye başladık. Bu sırada o garip sesten başka ses olmadığını düşünmekle hata ettiğimizi anladık. Aynı sesin yansımasıymışçasına hemen ardımızdan başka bir ses daha geliyordu. İçimi bir merak kemiriyordu. Dedenize soru sormak üzereydim ki, susup beklememi işaret etti. Gerçekten de birkaç dakika sonra sesler kesildi.

Derken, birkaç adım ötemizdeki ağaçlar arasında yırtık pırtık giysiler içinde bir adam gördük. Çok kısa bir süre ölü gibi kaskatı kesildik. Bu sarp dağlarda tek başına dolaşması bize inanılmaz geliyordu. Bir başka düşünce daha geçmişti kafamdan: Bizi tuzağa sürüklemek için kullanılan bir yem de olabilirdi.

Rahmetli dedeniz, adamın iki büyük kara gözü onun üstündeydi, 'Kimsin?' diye sordu. 'Burada ne arıyorsun?' Adam hemen cevap vermedi. Dedenizin keskin bakışlarını üstünde hissedince, 'Oğlunu arayan bir babayım' dedi.

Bu dağlar, ormanlar çok tehlikeliydi. İşittiğimize göre, bu dağlarda öyle yılanlar vardı ki, geyikleri yutardı. Öyle yaratıklar yaşıyordu ki, yılan gövdeli, akrep kuyruklu, neredeyse insan gibi konuşan ama insan etine özellikle düşkün. Saymakla bitmez, acayip yaratıkların yurduydu burası.

İnsanların en düşkünü bile o sırada, çaresizce bakan o kara gözlü adama yardım etmeyi isterdi. Hiçbirimiz kusursuz iyiliğin simgesi değiliz ama iyiliğin gücüne de inanırız. Adamın delici bakışları sadece merakımı uyandırmıyordu, bir tür vücut titremesi de oluyordu bende, vücuduma bir şey olmuş da bağırıyordu.

Hava kapanır olmuştu. Bulutlar toplanıp kararmaya başlamıştı. Yağmur yağacak diye adımlarımızı hızlandırdık, bir iki saat sonra Tuz Dağı'nı aştık. Çok geçmeden de küçük bir kasabaya vardık. Adam da bizimle gelmişti. Yolda adamdan duyduğum gerçeği ken-

dimden bile gizleyerek, geceyi orada geçirmeye niyetliydim ama ruh halim, bugün daha iyi anlıyorum ki, belanın ve tehlikenin peşinde yürüyordu. Akşamın ilerleyen saatlerinde, yorgun düşmüş aklımı ve yüreğimi hafifletmek için adamın bana anlattıklarını dedenize söyledikten sonra, şu aklın yollarında hiçbir zaman doğru dürüst yürüyemediğimi düşündüm ama iş işten geçmişti.

Rahmetli dedeniz beni dinledikten sonra kalktı, dağlardaki o tuhaf, korkutucu yaratıklardan biriydi de gözleri büyüdü, gövdesi incelip uzadı. Bu durumda ona dışarıdan, sözgelimi, bir tüfeğin ya da hançerin gözlerinden bakmak istememe rağmen, ne mümkün! İnsan belleğine bağımlıdır derler ya, işte buydu dedenizin yaşadığı öfkenin sebebi.

Ama benim tahminimle çelişen iki şey vardı. Birincisi, dedeniz dünyanın iyi ve sevilesi olduğuna inanmış, iyi ve sevilesi bir insandı, bir katil değil. İkincisi ise, adamın tam kalbine saplanın hançerin çok eski olmasıydı ki, o hançer dedenizin değildi."

Komşumuz bir süre sustu, ama dudaklarının oynamamasından anladım ki, bundan sonrasını anlatmayacaktı.

"Neden öldürmüş adamı?" dedim.

"Adamı zorlama" dedi annem. "Sen bilmek istiyorsun diye ille de anlatması mı gerekiyor?"

Üçüncü Gece

Üçüncü günün akşamı Horoz Tepesi'ne gittim. Dedemin naaşı bıraktığımız yerdeydi. Çevresinde karıncalar geziniyor, üstünde kuşlar uçuşuyordu. Koku da yoktu.

Ölüm ayna gibidir, öyle bir büyüsü vardır ki, ne olduğunu bilsek bile bizi ürkütmeyi başarıyor sonunda. Aklım uçuşuyordu böyle zamanlarda. Uçuşunca da kafamın içine sığmıyor, böylece sadece kafamın içinde olup bitenleri değil, dışarıdakileri de daha iyi görmemi sağlıyordu. Sonra da adeta benden kurtulmak istiyordu.

Akıl insanın en değerli varlığıdır. Yüzyıllar önce ölülerini toprağa gömmeyip de ziyaret belledikleri yerlere bırakan atalarımız varmış diye dedemin ruhunu incitmemeliydim. Ne de olsa ruhu henüz gövdesindeydi, toprakla buluşmadığı için.

Böyle düşünüyordum. İnsan aklı karışık, ruhu huzursuzsa olmadık şeyler düşünebiliyor elbette. Neyse ki çok sürmedi bu, dedemi kurtların merhametine bırakıp ayrıldım oradan. Eve geldiğimde

annem dedemle ilgili bir hikâye anlatıyordu. Hikâyenin ancak sonuna yetişebildim. Annem dedi ki, gerçek hazineyi harap bir kalpte de bulabilirsin.

Dördüncü Gece

Beklendiği üzere, üçüncü geceyi de Kureyş'in Kurtları'nın hayaliyle geçirmiştim. Ne ki, akla mantığa sığmayan ama kalbe sığan bu kurtların ne sesini duydum ne de izini görebildim. Sabah olunca, Yaradan'ın işlerinin insan üzerinden gerçekleştiğini, böylece mucizelerin de pekâlâ yaşanabileceğini düşünüp teselli buldum ama korkuyordum. Dedemin naaşı kokar, bu koku da Horoz Tepesi'nden bir rüzgâr misali havada uçarsa vay halimize! Bütün bu hikâyeler, komşumuzun, annemin, henüz bilmediklerim de varsa hepsi, bir öksürük nöbeti gibi başlayıp bitmek bilmeyecekti. Ne ki, kaygılanmam gerekmezdi.

Sonunda, insanın hayatı ne kadar renkliyse, dünyayı bir çiçek tarlası gibi görmesi de o kadar mümkündür. Doğrusu da budur. Büyük üstatlar, bilge insanlar, "Kalp, Hakk'ın meskenidir" demiş ki boşuna söylenmiş değildir bu laf.

Düşünüyordum ama aklım Horoz Tepesi'nde kalmıştı. Belki orada bir mucizeye tanık olacaktım, bir ışık seli, bir pençe tahtı, bir göz şenliği. Neden bilmem, ansızın içim ferahladı. Dönüp karanlığın yeni yeni çökmekte olduğu Horoz Tepesi'ne baktım.

"Hayırdır inşallah" dedi annem. "Niye durup dururken gülümsüyorsun?"

"Farkında değilim" dedim.

"Ne düşünüyordun öyle?" diye sordu.

"Tepeyi" dedim. "Buralara ne de hoş bir gölge düşürüyor sabah saatlerinde, öyle değil mi?"

"Öyle" dedi.

Az ötede şırıldayan su, Horoz Tepesi'yle evimizi ayıran dere, bütün kederimizi alıp götürüyordu. Kulaklarımızda kuş sesleri, ocakta ateş. Ve belirli bir uzaklıktan bizi gözetleyen dedemin naaşı, annemin duaları, dışarıda yaktığı yağlı bez, dilek üstüne dilek, ta ki gece iyice çökene kadar.

Dedemden edindiğim bir yetenekti şiir. Bana kelimelerin, nehrin en sığ yerlerindeki yosuna benzediğini, bunları aldığında nehrin berraklığını da alacağımı söylediğini anımsıyorum. Onun ciddi

arzusuna kulak veriyordum, çünkü her zaman dilden, kelimelerden kuvvet alıyordu.

Sonra o koyu sessizliğin içinde kendimi bırakıveriyorum. Dudaklarımdan dizeler dökülüyor. Yeniden, yeniden deniyorum. Gittikçe güçleniyor ahenk. Son kez söylüyorum, biraz daha yüksek sesle:

Sana sona erecek zamanla
Bir bahane bağışlandı
Bir gövde ve bir aşk
Seninle karışacak toprağa

Annem derin bir iç çekti, beni bir parça deli divane sanıyordu. Sonra da beni hayretler içinde bırakan bir şey söyledi: "Tanıdığım en iyi ozansın oğlum" dedi. Oysa annem bilmezdi, tanıdığı, bildiği şair yoktu, dedemden başka. Belki de başka bir şey söylemek istemişti, bilmiyorum.

Kureyş'in Kurtları o gece de gelmedi.

Beşinci Gece

İçimde korkunç bir keder vardı. Öyle ki, ne olursa olsun, diyordum içimden, artık Kureyş'in Kurtları hikâyesine inancımı yitirmiştim. Zamanında büyük bir yanlışa düşmüş biri gibi, hep geçmişten söz etmemin temel nedeni de buydu. Tarihte pek çok mucize yaşanmıştı, kimi görülmüş, kimi zaman içinde unutulmuş, değişmiş, günümüze hikâye olarak aktarılmış, ama hepsi gerçekti.

"Hepsi gerçek, öyle mi!" dedi komşumuz. "Peki, neymiş o gerçekler?"

"Nuh'un gemisi mesela" dedim. "Ferhat'ın dağı delmesi, ayıların bir zamanlar insan olduğu... Daha sayayım mı?"

"Zavallı yavrum!" dedi komşumuz. "Sen dedenin acısından ne dediğini bilmiyorsun."

"Yaa!" dedi annem.

"Dünyada, şu gördüğün sonsuzlukta –yıldızlarla kaynayan göğü gösteriyordu– her şey mümkündür, ama gerçekte her zaman her şey mümkün değildir" dedi komşumuz. "Bunu unutma."

"Ne demek istiyorsun?" diye sordu annem.

"Göz şaşmaz" dedi komşumuz.

"Amaann!" dedi annem. "Ne söyleyeceksen anlayacağımız bir dille söyle."

Sözlerinin cilvesi bakışlarına yansıyor. Belki gözlerine yırtıcı bir anlam geldi demek daha doğru olur ama gülümseyişi kaybolmamıştı, kaşlarını çatmamıştı. Komşumuz sustu. Sindi. *Eli sopalı* annemin gazabına uğramaktan korkmuştu sanırım.

"Elbette" dedi. "Kısacası, Kureyş'in Kurtları'nın melek donunda ölülerimizi götürdüğü, bir efsanedir."

"Bir dakika" dedi annem, "Çok eskiden de böyle bir olayın olmadığını mı söylüyorsun?"

"Hayır" dedi komşumuz, sinsi sinsi yüzüme baktı. "Bugün bizim efsane, masal, yalan dolan dediğimiz olaylar bir zamanlar olup da bugüne sözle gelmiş şeyler olabilir. Ne ki *oluş* dediğimiz bazen dilin tutulmasına benzer."

Böylece annemin aklı bölünmeye başladı. Bölününce çoğaldı. Sanırsın anlatılmaz bir idrak yetisine kavuşmuş, bundan ötürü de kutsanmıştı. Öyle ki, her şeyi ben bilirim havasına girdi.

"Anne!" dedim.

"Kes sesini bakayım!" dedi. "Senin bir şey bildiğin yok, tutturmuşsun bir Kureyş'in Kurtları diye... Neymiş efendim, dedesinin vasiyetiymiş! Deden, beni dibi görünmez bir kuyuya atın deseydi onu da yapardın sen. Hiç şaşırmam."

Anneme bir şey oluyordu. Cin çarpmış da zihnini ele geçirmişti. Bilgisinden şişinip dururken etrafını fark edemiyordu.

"Dur hele" dedi komşumuz. "Ben..."

"Bana bak!" diye bağırdı annem. "Hepimizi incittiğinin farkında mısın sen?"

"Anne!" diye bağırdım.

"Karışma sen!" dedi annem.

Komşumuzun rengi attı. "Ne yaptım ki ben?" dedi. Sonra iskemlesine yaslandı, yüzündeki gülümseyiş kayboldu.

O gece anladım ki, bir şey birdenbire olup da sel gibi boşanırsa şiddeti büyük oluyor, önündeki bentleri yıkıp geçiyor. Belki de dedem sağken annemi, dostlarımızı, komşularımızı bu Kureyş'in Kurtları fikrine alıştırmalıydık.

Altıncı Gece

Dedemin naaşının yırtıcı hayvanlarca parçalanmaması bizim için lütuftu ama orada sonsuza kadar kalmayacağını biliyorduk. Hem burnunu Horoz Tepesi'ne çevirip başını hafifçe yukarı diken her-

kesin yüzüne garip bir ifade gelip oturuyordu. Koku ki, mucizeden daha gizemlidir, zamanın bir kolu gibidir. İnsan, koku dediğimiz bu uçucu şeyden ötürü günaha da girer, onu sevip ferahlar da.

Horoz Tepesi'ne yürürken soluğumun tazelendiğini hissediyordum. Bana göre, güzel kokuyla doğup kötü kokuyla yaşar, sonra toprak oluruz ki, yaşayıp sona doğru gittikçe bunu daha iyi anlarız. Çünkü ömrümüzün sonuna yaklaştığımızda güzel koku bize geri döner. Döner dönmez de sonun yaklaştığını biliriz. Bunu dedemden biliyordum, bir bebek gibi kokuyordu son zamanlarında.

Altıncı gece evde durup dışarıyı izlediğim pencerenin önünden bir süre ayrılmadım. Gücüm tükenmişti. Artık ne Kureyş'in Kurtları'nın o muhteşem gösterisini bekleyecek ne de avluda komşumuzla bitmez tükenmez konuşmalara katlanacak gücüm vardı. Bu gece de kurtlar gelmezse, yedinci gün dedemi toprağa gömecektik. Vasiyeti böyleydi.

"Torunum" demişti bir düğün gecesini anlatırcasına neşeyle, "Yedinci günden sonra kokmaya başlar cesedim. Kurtlar gelip cesedimi götürmezse yedinci gün toprağa teslim edin."

Öyle ya, bütün bunlar başka bir hayat içindir. Ölüm yaklaştıkça oturup öteki hayatı düşünür insan. Bu belki bir iz bırakmaktır, hatırlanmak istemektir, ölümün *yok olmak* değil, dönüşmek olduğu fikrine kendini alıştırmaktır. Öte dünyanın varlığına inanmaktır belki. Bilmiyorum.

Hayali olmayıp alışılmışın dışına düşen, gerçek olduğundan can yakan bu düşüncelerle, dedemin o gece kurtların pençeleri üstünde taşınacağına tanık olmak için evden çıkmam gerekiyordu. Evet, belki de anısı bende parça parça beliren Kesedar Aslan'ın hikâyesine kendimi fazlasıyla kaptırmıştım ama dedemin anısına uygun davrandığım için mutluydum.

Evden çıkıp avluya uğramadan Horoz Tepesi yönüne yürüyünce annem arkamdan, "Nereye gidiyorsun oğlum?" diye seslendi.

"Tepeye yakın bir yerde bekleyeceğim anne" dedim.

Komşumuz sandalyesinde öne doğru eğildi ve anneme alçak sesle bir şeyler söyledi. Garip, kasvetli, durgun bir ortam vardı avluda. Kimsenin yüzü gülmüyordu.

"Gel, burada bekle" dedi annem. "Buradan da görülüyor tepe. Anlattıkları gibiyse, kurtlar bir ışık seli olup naaşı taşıyormuş, görmemen imkânsız."

Omuz silktim, yürümeye devam ettim. Dedemin büyük büyük babası Turabi, onun karısı Ay, Ay'ın kayınpederi İbrahim, onun babası Süleyman burada doğmuş ve ölmüşlerdi. Hepsinin naaşı bu tepeden ebediyete uğurlanmıştı. Şimdi ise dedem. Bu gece eşsiz bir geceye dönüşecekti. Süzülüp gelen bir kurt sürüsü, büyük yıldızlar gibi geçip gidecekti. İnanıyordum buna.

O gece çok az ay ışığı vardı, ortalık karanlık olduğu için ışıklara bürünmüş kurtları daha iyi görebileceğime inanıyordum. Hafif bir yel esiyordu. Bir kayanın başına çıktım. Sanırsın tahta geçmiş bir kraldım. Kayanın üstü de genişçe, dümdüz bir ova gibiydi. Uzandım oraya. Birbirinden uzak ama birbirine benzeyen gökteki yıldızlara baktım. Aklın durup beklediği anlar olur ya öyle, bir sırra erecekmişçesine bakıyordum.

Derken saatler ilerledi, uykuya dalmışım. Sonra biri beni dürttü. Daha doğrusu bir elin burnuma dokunduğunu hissettim. İşte o an uyandım sanırım. Kendiliğinden doğup gelen bir duygu bana kurtların geldiğini haber verdi. Kayanın üstünde hafifçe doğruldum. Gece uyku kokuyordu ama bağırmak, herkesi uyandırmak hissiyle doluydum. Uzaktan bir kurt sürüsü uluyup koşarak geliyordu. Yüreğimiz gibi, gecenin de iki yüzü vardı ki, karanlığa düştüklerinde yıldız gibi parlıyordu kurtlar.

Bizimkiler acaba bu görkemli töreni izliyor mu diye çardağa baktım. Yeniden dedemin naaşının olduğu tepeye dönünce de, Kureyş'in Kurtları'nın pençeleri üstünde dedemin naaşını gördüm. Bir an için kendimi kaybettim. Neden sonra gözlerimi açtığımda başımda annem ve komşularımız duruyordu.

"Gördünüz mü?" dedim.

"Belli değil mi?" dedi annem. "Başka niçin buraya gelelim ki!"

Yedinci Gün

Birdenbire karşı konulmaz bir istek beni mezarlığa gitmeye zorlamıştı. Hava güzeldi. Mezar taşları şafak vakti parlıyordu. Annemin perşembe akşamları başında mum yaktığı babasının mezarını geçip dedem için kazılan mezarın başına vardım. Mezar kapatılmıştı. Kapatılınca da toprakta bir yükseklik. Biri ölmüş de hazır mezar kazılmışken oraya gömmüşlerdi onu. Sonra, oradan ayrılıp Horoz Tepesi'ne doğru yürüdüm. Büyük Dere'yi geçip yokuşu tırmanmaya başlıyordum ki, bir ses duydum.

"Bilmem ki!" dedi bir erkek sesi.

"Onların bilgelikleri de burada ya!" Bunu söyleyen bir başkasıydı, sesi komşumuzun sesine benziyordu ama o değildi.

"Ne hikâye ama!"

"Öyle" dedi öteki.

Köpekler havlıyor, kuşlar uyanıyor, renkler, kokular canlanıyor, yükselen gürültüler bu iki insan sesini boğuyordu.

Kıyamet Örtüsü

I

Karaşehirli Zeliha kilim dokumacısıydı. Tuzu kuru birkaç kişinin gösterişli kabirlerinin de bulunduğu mezarlığı gören atölyesinde sırtı duvara dönük çalışırken hep biraz kederli olurdu. Kesin olan şudur ki, diyordu, bir zamanlar mezarlığa bakınca hafızam tazelenip canlanırdı, kilimdeki motifleri anılarımla dokurdum, artık öyle değil.

Bir gün her şey değişti. Zeliha penceredeki kepengin çengelini kaldırdı, uzakta, keskin kanatları göğün mavi zarfını yırtıp açan kuşları gördü. Göç eden bir turna sürüsüydü bu. Zeliha bakıp kaldı. Gözlerini kapayıp tadına doyulmaz eski günleri anımsamaya başladı. Bunca uzun yaşamıştı ama her şey bir hayal gibi geliyordu.

Ağaç yağmurun, kuş göğün, göç zorlukların anısını taşır, insan ise hikâyelerin. Zeliha'nın hikâyesinin anısını taşıdığım için şanslıyım, çünkü insanın aklını korur sevdikleri. Çünkü evlerinde, akşam alacakaranlığı ile gece yarısı arasındaki zamanda çoğu kez, insanın karanlığa nüfuz ettiği zamanlara özgü hikâyeleri dinleyerek büyümüş Zeliha'nın tarih içinde bir ruhun alışkanlığıyla dolaştığını, bazen garip inançlara kapıldığını, bizim hiç bilemeyeceğimiz yerlere özlem duyduğunu biliyorum. Yaşadığı yörede birbirinden güçlükle ayırt edilen insanlar arasında, başka hiçbir yalnızlığa benzemeyen kendine özgü bir yalnızlık içinde yaşadığını da.

II

Zeliha ve kocası tan ağarırken uyanıp kalkıyorlardı. Tan vaktinin çıplak sessizliğinde balkona çıkıyor, her şeyi yakınlaştıran kızıl ışığın vücutlarını okşayışını hissedip sabahın o çok özgün kokusunu duyuyorlardı. Her sabah yeniden yaratılıyordu dünya. Bu temiz, duru sabahlar kavrayışlarının özüne nüfuz ediyor, karı koca güne-

şin övgüsünü kazanmak için söz oyunlarına girişiyorlardı. "Bugün şanslı günümüz Zeliha" diyordu kocası. "Hissediyorum."

Eskidendi bütün bunlar. Şimdi, otuzlu yaşlarının başından bu yana süren, bir düşüncedir bırakmıyordu peşini. Bulanık bir anı, neredeyse bir hayaldi bu. Zeliha döne döne yürüyordu, bazen sonsuzlukta, bazen de zamansız bir karanlıkta. Döne döne yürürken, zihninde ağır basanın, diyelim ki, kocası Ali Nut'un öyküsünün sonunu öğrenmek olduğunu hissediyordu.

Karaşehir'in Zeliha'ya sundukları hiç değişmiyordu, o da durmadan kendini tekrar ediyordu. Gece çalışıyor, gündüz uyuyor, arada bir de çarşıya çıkıp öteberi satın alıyordu. Başka yapacak ne vardı ki? Ayağı derin izlere girip tökezleyen biri gibi, hayatın derin izlerinde tökezleyen Zeliha: Tekrarlar ebesi.

Bazı kimseler, kilim dokumaktan başka bir uğraşı olmayan bu yaşlı, yalnız kadının neden geceleri çalıştığına akıl erdiremese de, kocasının anısını bile unutan kadının geçmişi yeniden anımsamaya başladığını, dahası, Karaşehir'in korkunç ağırlığına gömülen hafızasını kilim sayesinde yeniden kazandığını düşünenler çoğunluktaydı. Gerçekten de anımsamaya kilimi dokumaya giriştiği gün başlamıştı Zeliha. Aslında merhum kocasıyla ilgili hiç unutamadığı anılarını, bütün anılar içinde dirilen bir içgüdü gibi hissediyordu. Kocası kaç kuşaktır "Karaşehir" adını verdiği şehrin yerlisiydi. Gölgeler, kuşlar, bitkiler, göğün hareketleri, toprağın üstünden altına giren, altından üstüne çıkan böcekler, bilip görmediği olağanüstü yaratıklar hakkında bilgiliydi. Tüm bunlar kocasının akıl yürütme, tahminde bulunma cinleriydi, atalarından öğrenmişti. Ama atalarının direnci yoktu onda.

Olayların geçtiği dönemde Zeliha, Ali Nut'un ailesiyle birlikte aynı çatının altında, aynı kaderi paylaşıyordu. Aile yoksuldu. O zamanlar yoksulluk kılıç gibi keskindi. Bütün evlerin duvarlarında kınından çıkıp belki bütün ülkeyi dolaştıktan sonra geri gelmiş kılıçlar asılı olurdu ki, Zeliha, Ali Nut'u o kılıçlara benzetirdi, Ali Nut da kınından çıkıp giderdi. Hiç kuşku yok, ticaret yapmak içindi bu gidişler ama ailede kimse bunun ne tür bir ticaret olduğunu bilmiyordu. Sadece yoksulluğun tıpkı bağımlılık gibi zamanla bir zaafa dönüştüğünü, zaafların da insanı ne kadar âciz bıraktığını biliyorlardı ki gelenek, bu zaafa düşmeden yoksullukla baş etmeyi gerektiriyordu.

Ali Nut zihinsel yatkınlık açısından bir düşünür sayılsa da yaşamını yönetmekte henüz çok deneyimsizdi. Hayat bir oyunla başlayıp bir oyunla bitiyordu. Oysa yaşamda öyle çok oyun oynanıyordu ki, Ali Nut da bu oyunlardan birinin kurbanı olmuştu. Yaşanan bu acı olay dilden dile dolaşmış, sonunda Zeliha'nın kulağına gelmiş, yüreğine yerleşip orada kalmıştı.

Gelgelelim, bu yitik şehirde vakit gölgelerle, yıldızlarla ölçülüyor, haberler elçiler aracılığıyla bellekten belleğe taşınıyor, melekler her şeyi gözetiyordu ki, kimsenin tam olarak emin olmadığı ve biraz olağanüstü görünen bu olaya bir inandırıcılık, bir geçerlilik kazandırmak zor işti. Karaşehirliler dilbazdı, onlara yaşadığını en çok anımsatan kelimelerdi. Olağanüstü hikâyeleri severlerdi, çünkü bu hikâyelerin en önemli katkısı, atlasın dışarıda bıraktığı şeyleri ortaya çıkarmasıydı: Efsanevi şehirler, bilinmeyen denizler, korkunç yaratıklar, sihirli adalar, öfkeli dağlar... Ali Nut'un hikâyesi ise bu saydıklarımdan hiçbirine benzemiyordu.

III

Ali Nut çocukluğunda ve gençliğinde yoksulluktan, sefaletten çok çekmesine rağmen, içinde hep bir kurtuluş umudu besliyordu. Bu umut hiç şaşırtıcı değildi, yaşama bağlılığın bir yoluydu. Çok önceleri ticaret yaparken tanıştığı, savaşlarda hırpalanmış dev gibi bir adam olan Ahmet Bey'in teklifini değerlendirmenin artık zamanı geldiğini düşünüyordu. Umudu buydu. Her şey iyi ya da az çok iyi giderse yoksulluktan kurtulabilirdi. Üstlendiği her işi şerefiyle yapacağına inanıyordu. Yürekli, haksızlıklara tahammül edemeyen bir adamdı ama elçilik mesleğinin herkese göre olmadığını, bu işe şerefiyle soyunabilmek için –yollar korku ve ölüm saçıyordu– ruhunu Tanrı'ya, aklını silaha teslim etmek gerektiğini biliyordu.

Ordunun köyleri, kasabaları ateşe verip her yeri yakıp yıkmasından sonra Ahmet Bey, ezeli düşmanı Zaim Bey'le barışmak istiyordu. Ona bir mektup ve çeşitli armağanlar gönderecekti. Kırk yıl sürmüş bu acımasız düşmanlığın kolayca bitmeyeceğini biliyordu ama atalarından kalmış en değerli kılıcını düşmanına armağan olarak gönderecekti, bu her şeyi çözebilirdi.

Zaim Bey acımasız bir adamdı. Keskin, korku verici bakışlarından eşyanın bile solduğunu söyleyenler vardı. Ona gönderilen elçilerin pek çoğunun cesedinin başı gövdesinden ayrılarak "Korkaklar Mezarlığı"na gömülü olduğu da kulaktan kulağa yayılmıştı.

Ali Nut, bütün bunlara rağmen elçilik işini kabul etmişti. Zaim Bey'e bir mektup, bir kılıç, üstüne Ejderha ve Melek motifleri işlenmiş altın bir tütün tabakası, bir miktar altın ve yedi at götürecekti. Bu hizmetine karşılık epey yüklü altın alacaktı ama sağ salim geri dönebilirse.

Ali Nut okuryazar değildi. Yardımcısıyla birlikte ormanları, vadileri, dağları aşıp Zaim Bey'in konağına vardıklarında akşam olmuştu. Korku her daim içlerindeydi ama ölüm onları bulamamıştı. Kim bilir ne düşünüyordu Ali Nut, ancak kellesinin bir torbada taşınmamasını istiyorsa, dilini tutması gerektiğini biliyordu.

Zaim Bey'in konağını koruyan kılıçlı, tüfekli, oklu çok sayıda adamı vardı. Ali Nut'u ve yardımcısını onlardan bazıları karşıladı. Kılıcı, mektubu, altın tabakayı, altınları Zaim Bey'e vermek üzere aldılar, atları da ahıra çektirdiler.

Zaim Bey önce mektubu açtı, okudu. Sonra kılıcı inceledi, altın tabakaya baktı, ardından da altınları sayması için en güvendiği adamını çağırttı. On altın eksik çıktı. Zaim Bey zalim, acımasızdı ama kendi kurallarıyla yürüyen dünyasında asla adaletsizlik yapmazdı. Önce Ali Nut'u ve yardımcısını çağırtıp konuştu. Mektupta yazan altın sayısına göre on altının neden eksik olduğunu sordu. Ali Nut ile yardımcısı emanetleri aldıkları gibi teslim ettiklerini söyledilerse de Zaim Bey onlara inanmadı. Sonunda bütün fesatlığın el kadar şeytan kâğıttan çıktığını düşünüp şöyle dedi Ali Nut: "Bugüne kadar namusumla yaşadım beyim, bana inanmıyorsun da o el kadar kâğıda mı inanıyorsun? Bilseydim yolda o kâğıdın dilini keserdim de bu kadar yalan konuşmasını önlerdim."

Ali Nut, kâğıdın dilinin şeytan dili olduğuna gerçekten inanmıştı. Ama bu onun kurtuluşu değil, sonu oldu.

IV

O günden sonra hep uzaklara özlem duydu Zeliha. Gün geçtikçe tamamıyla üstesinden geldiği kederi yavaş yavaş değişiyordu, bir

mevsim gibi. İlk yolculuğunu kırk yıl önce gerçekleştirmişti. Bu, ilk keşfiydi de. Ali Nut ile Doğu'da Zehir Mağarası'na gitmişlerdi. Burada yaşanmış öyküyü birçok kez duymuşlardı. Ali Nut bulunduğu yerden işaret parmağıyla uzağı, ufku göstererek, "İşte yalnızlık" demişti. Ürkek iri gözleriyle ufka bakmıştı Zeliha. Gözlerini kısmış ve suskunlaşmıştı.

Bağlanıveriyordu dili. Sevdiklerine bağlanıverdiği gibi. Suskunlaşıyordu. Her şeyi anımsayıp bilmek inanılmaz bir acı veriyordu. Anıların yolunu açıyordu her şey.

Ali Nut'un ufku gösterip söylediği anlamıyla, yapayalnızdı. Kendini kendinden uzak, ufuk çizgisi kadar uzak hissediyordu. İlk kez ruhen de Ali Nut'tan çok uzakta hissediyordu kendini. Tıpkı bir insanın bedenini hissedememesine benziyordu bu, onun içinde yaşarken ondan uzakta olmaya.

Sonunda kendini salıp oturdu Zeliha, göğüs geçirerek rahatladı. Her şey her zamanki yerindeydi, dünya eskisi gibiydi. Ama onun zihninde beklenmedik şeyler oluyordu. Neye bakarsa baksın ya da neyi görürse görsün, bir süre sonra dünyadaki sessizliği görüyor, Ali Nut'un yüreğini çaldığı akşamı hatırlıyordu, sanki sürüp giden bir filmdi bu.

Zeliha, ışığı süpürüp renkleri yok eden karanlığın çöküşünü izleyerek bir süre daha oturdu. Karanlık, bilincinin bir bölümü olmaya başlıyor, böylece ışık ile karanlık arasındaki doğal çelişki azalıyordu. Sonra, oturduğu yerden kalkıp dokuma odasına döndü, pencereyi açtı, bir süre durdu önünde. Karaya kesmiş dünyaya, kokuların güzelliğine bürünmüş bir gecede yıldızların çılgın düzenine baktı.

Karanlıktı, olanca ağırlığıyla çökmüştü. Zeliha feneri yaktı, tezgâhın başına geçti. İpliği çözgüden geçirirken bir öykünün yüzeye doğru yükselmesine alışmıştı artık. Ama duvarları gümüş rengine boyalı dokuma odasında, ölüm öncesi düşündüğü en büyük çalışması olacaktı bu. Heyecanlıydı. İpliği çözgünün altından geçirirken, kilimi bitirdikten sonra başına neler gelebileceğini düşünecekti belki. Bir motifin bittiği yerde soluklanacak, uzun zamandır kabul etmekten kaçındığı gerçeği kabul edecekti ki, hafızasındaki artık birer motife dönüşmüş anları her defasında yeniden anımsıyordu.

Zeliha yıllarca iki odalı bu dokuma odasında tek başına oturmuştu. Tek geçim kaynağı kilim dokumaktı, gece gündüz kilim

dokurdu. O gece ise hasta gözlerinde biriken gözyaşlarını silerek, her gece olduğundan farklı biçimde çalışıyordu. Zihnindeki motifler tehlikeliydi. Zeliha motifler tanrıçasıydı ama hayatı boyunca böylesine garip hissetmemişti. Bir delilik içinde, hoşa giden bir sarhoşluk haliydi yaşadığı. Böylece, bütün hafta boyunca dokuma odasından çıkmadı. Kuş sesleri, insan sesleri kesildi, gölgeler silindi. Hayat ses vermeyen, ışık geçirmeyen duvarların arkasına saklanmış, Zeliha'nın etrafında gizli saklı akıyordu.

Zeliha, duvarları gümüş rengine boyalı dokuma odasında, şaheserim dediği en büyük çalışması kilimi bitirmek üzereydi. Önünde uzun bir gece daha vardı ki, o gece dokumayı bitirmek istiyordu. Çalışmaya başladı ve gecenin sabaha döneceği saatlerde uykuya yenildi. Sabahın ilerleyen saatlerinde uyanıp kalktığındaysa tuhaf, olağanüstü bir durumla karşı karşıya kaldı. Dokuyup bitirmek üzere olduğu kilimin yerinde yeller esiyordu. Önce delirdiğini sandı. Ne de olsa günlerdir içerdeydi. Günlerin, hatta zamanın ucunu kaçırmıştı. Ne ki, Kıyamet Örtüsü adını verdiği kilim çözülmüş, top top ipliğe dönüşmüştü, gerçek buydu.

Şehrin sakinlerine göre Zeliha, eski Zeliha değildi. Yabancı, kendisi olmayan biri olması şöyle dursun, akli melekelerini tümüyle yitirmişti. Zeliha'yla sohbet edenler onu öyle gördükçe kendilerinden bir parçayı onun varlığında buluyordu; melankolikler onun melankolik, unutkanlar onun unutkan, aptallar onun aptal, umutsuzlar onun umutsuz olduğunu düşünüyordu. Ama uzun bekleyişlerin, derin anıların içinde yaşamayı başardığı gibi, şaheseri olacak kilimi dokuyup bitirmeyi de başaracağına inancı tamdı Zeliha'nın. Yanıtını bulamadığı bu gizemli olayı çözecek ve Kıyamet Örtüsü'nü dokuyup bitirecekti.

Bu kararlılıkla, Zeliha'nın ismi yalnızca kilime yüklenen imgelerde değil, şehrin her sokağında, her caddesinde varlığını sürdürdü. Derken Zeliha, Kıyamet Örtüsü'nü zamanın ve mekânın dışında bir bitiş olarak canlandırdı kafasında. Ne ki kilimi bitiremedi. O uğursuz olay, kilim tam bitmek üzereyken yeniden yaşandı. Zeliha uykuya yenildiği gibi yenildi bu tuhaf döngüselliğe.

Günlerden bir gün dışarı çıktı. Hava bulutluydu. Karaşehir'in bir ucuna yürüdü, bir vadiye gelip durdu. O zaman geçmişin sesleriyle en amansız özlemlere yol açan bir yağmur başladı, sonra sert bir rüzgâr çıktı. Zeliha bunun, fırtınanın habercisi olduğunu tah-

min edemedi, çünkü özlemin esrarından yükselen seslerin kendisini çağırdığına inanmaya başlamıştı. Karaşehir'in şimdi kurumuş, yatakları değişmiş, ipince birer dere yatağına dönüşmüş nehirleri o zamanlar çılgınca akıyordu. İçinde ölüm korkusunun zerresi bile yoktu Zeliha'nın ama yaşamak ne büyük mutluluktu! Ne büyük mutluluk!

Ejderha

I

Yıllardır birlikte yaşadığım ve hâlâ âşık olduğum karımla artık konuşacak bir şeyimiz kalmamıştı, dönüp dönüp çocukluğumuzdan ve ilk gençliğimizden söz ediyorduk. Karım bedenini çürüten bir hastalığa yakalanmıştı. Zayıf düşmüş, yaşlanmış, tükenmişti, ölüme hazırlanıyordu. Bu yüzden, her şey hakkında büyük bir yorumu vardı, bilinecek ne varsa biliyordu. Uzak dünyalar, elde edilmesi güç istekler yineleniyor, tükenmez istekleri ona her şeyi yapma özgürlüğünü tanıyordu. Ama bu "her şeyi yapmak" rüyaya benzer bir şeydi, arzuladığı yaşamla bağlantısı öylesine karanlık, gizemli ve incecikti ki, anlayabilmem gerçekten olanaksızdı.

Kaç zamandır, hâlâ gece yarılarına kadar çalışmakla birlikte, kullanışsız bir hançerdim ben. Bazen küstah bir yücelikle burada bir yerde, belki de benim içimde yaşayan ölüme ve karımın sessiz çöküşüne aldırmıyordum. İyice küçülmüştü karım, yürürken geceliği yeri süpürüyor, ayakları görünmüyordu.

Bir gece yarısıydı, ben çalışırken karım yanıma geldi. Gözünün ucuyla duvardaki çok eski fotoğrafına bakıyordu. Ne kadar da korkunçtu, çektiği acılar yüzünden kemiklerine yapışmış külrengi derisiyle.

"Hâlâ güzel miyim, beni beğeniyor musun?" diye sordu.

Bilirsiniz, ölüm her zaman büyük bir yer kaplar; pes sesler büyük bir fırtınanın habercisidir bazen. Ona bakmıyordum, yalnızca gölgesinin yer değiştirdiğini görebiliyordum. Boynunda zincirle asılmış bir muska vardı; enikonu çoğalıyordu tuhaflıkları.

"Evet" dedim, "Eskisi gibi güzelsin." Gözlerimin önünde gençliği, tazeliği, canlılığı parladı, ardından bir boşluk.

Ölüm ve beğenilme arzusunun birleştiği tek geceydi bu. Çaresizlikten bir gösteriye hazırlanıyordu karım, belliydi. Yanaklarından süzülen renksiz sıvı, Tanrım, gözyaşı değildi bu, pis bir irindi!

Salt bu kanlı irinin düzensiz bir yol izleyerek, iz bırakarak süzülmesini görmek bile içimi kaldırmaya yetiyordu.

"Eski şeyleri sahiplenmek hoşumuza gidiyor" dedi. "Derken bakıyorsun, zamanla bu sahiplenme de etkisini yitiriyor. Hiç anlamıyorum, yemin ederim, beni bu halimle nasıl beğenirsin?"

Tadı kaçmıştı konuşmanın.

Ertesi sabah kollarını kavuşturmuş, karşımda duruyordu karım, çökertilmiş bir yaşamın kanıtı gibi. İçime işliyordu bu duruşu, boyun eğmeye hazır hüzünlü zarafeti. Ah, kederin anayurduydu zavallı bedeni. Biraz yakından bakarsam geceliğinin ardındaki pul pul dökülmüş, incelmiş derisini, memelerini görebilirdim. Bu memeler ki, bedeninde zavallı iki adacıktı, üzüntüden çoraklaşmış bu adacıkların uçları karnına değiyordu artık.

Çok şey görmüştüm, başıma çok şey gelmişti ama karımın bu durumu acıma sınırlarımın ötesindeydi, yaşamın gülünç bir cilvesiydi. Karım her türlü kurala boş vermişti. Bu boş vermişliğinin gizlediği gösterişli çöküntüyü görmemek neredeyse olanaksızdı, elle tutulurdu; hiç tanımayan bir kişi bile karımın bir mutsuzluk sembolü olduğunu, öyle davrandığını anlayabilirdi. Şu farkla ki, içinden kaymak beyazı memeler fışkıracakmışçasına dar bluzlar giyen ve ölümün çirkinliğini gizlemesini bilen karımın ölümle savaştığını anlayamazdı. Çökmüş yüzü, siyah gözaltı torbaları, biçimsizleşmiş, sarkmış ağız uçları... tüm bunlar çeşitli malzemelerle maskelenir ve canlı görünürdü karım.

Kısaca, o sabah karım erken uyanmıştı, nedense dayanılmaz bir densizlik derecesinde sinirliydi. Yola çıkacaktık. Karımın isteği üzerine, kentin birkaç kilometre dışındaki bir tatil kasabasına gidecek, orada belki de hayal ettiği yaşama kılı kılına uyan birkaç gün geçirecektik. Tek aradığımız hep birbirine benzer günlerimizi unutmak olduğuna göre, itiraz etmemiştim, bu değişiklik iyi gelecekti ikimize.

Karımın hastalığı, umutsuzluğu, yıkımı, ölümle içli dışlı olmayı öğretmişti bize, sanki yıllar yılı bir cevher gibi içimizde sakladığımız bu hain sözcükleri cömert bir güneş, ufka kadar uzanan masmavi deniz ve temiz hava arındırabilirdi. Mutluydu karım; sabahın ilk ışıklarıyla o ateşli ruhların sayısız kaynaktan beslenen özgürlüğüne sahipti ki, dışarı çıkar çıkmaz sinirli hali gitmiş, zey-

tin rengi gözlerinin sürekli çapağını ve kendiliğinden biriken yaşları silerek bir iki kez kendi çevresinde dönmüştü.

Son üç yıldır, her sabah aynanın önüne geçip gerçekten çok hızla değiştiğini kabul ediyordu, ama artık tepeden tırnağa kemik ve iskeletten ayrılmaya hazır bir deriye sahipti yalnızca. Yine de o hafif, gereksiz bedeni kıpırtıyla canlanıyordu. Bunca kötü anıyla yüklü yüzünde yürekler acısı bir gülümseyiş oluyordu.

Uzun sayılmayacak bir yolculuktan sonra tatil kasabasına vardık. Kara yolunun gelip dayandığı bu deniz sınırında neredeyse korku verici, kesin bir sessizlik vardı. Otel kapısından içeri girdiğimizde, o güne kadar içinde yaşadığımız kalabalık ve gürültülü dünyadan zorla koparılıp alınmışız gibi geldi bana. İnsan ancak ruhunun huzuru için dua etmeye gelmek isterdi buraya, oysa ben henüz kırkımda bile değildim, karımsa otuz ikisindeydi. Ama anlamadığım, anlamaya da uğraşmadığım bir inatla buraya gelmemiz konusunda diretmişti karım, belli belirsiz bir yakarıyla, sanki buraya gelmek istediğini gerçekten kanıtlayabilirse, ilahi bir adaletle eski sağlıklı günlerine geri dönecekti.

Bu, yaşamımın biricik bilmecesi olacak ve sanırım çözemeden öleceğim.

Aynı gün öğleden sonra, otelin lobisine inmiştim. Kaderin cilvesine bakın ki, –her şey olabilirdi ama bunu hiç beklemiyordum– bir zamanlar bana *Süleymanname* adlı eseri armağan edip bu eserde yeraltında yaşamaya mahkûm edilmiş Ejderha hikâyesini mutlaka okumamı salık veren Ülgen Bey lobide, deri bir koltukta oturuyordu. Yetenekli bir dilbilimciydi Ülgen Bey, yıllardır ortalıkta gözükmüyordu, onu neredeyse unutmuştum ama "ilahi" diyebileceğim yüzünü görünce hemen tanıdım. 1960'lı yılların modası Ispanyol paça siyah bir pantolon, beyaz bir gömlek vardı üstünde.

Fazlaca ölçülüp biçilmiş bir hareketle yavaşça doğruldu, bastonuna dayanarak ayağa kalktı, elini uzattı: "Yanılmıyorsam, sen o gençsin" dedi.

"Tastamam" dedim, "Ama artık genç sayılmam."

Elini sıktım.

Ülgen Bey, belleğin tüm çalkantılarına karşın, ömrü uzun olan anıları her zaman seçip korumayı becerenlerdendi. Beyne yığılan

anıları zaman çabucak çözer, birkaç dakika, yüzyıllar gibi şen şakrak neşeleri, ölümcül çıkmazları, olağanüstü gizemleriyle geçmişi şimdiye taşırdı, şimdiyle eşitlenirdi geçmiş. Elinde olsaydı hep şimdide kalırdı Ülgen Bey; belli bir kalıp olmaksızın, durmaksızın değişime uğrayan bir şimdi.

Evet ama, öyle olsa bile, o büyük, renkli geçmişe soluk soluğa, keyifle, kendi kendine gülümseyerek bakıyor olmalıydı. Kara bir perde çekilmiş de her şeyi örtmüş gibi, bir an gözleri yaşla doldu. Sonra boğazından değil de bağırsaklarından çıkan cılız ama güçlü sesiyle tüm engelleri aşmak istermiş gibi gürledi ansızın, buna gürlemek denirse.

İşte hepimizin içini üzüntüyle dolduran olaylar böyle başladı. Hayatımda beni bu kadar etkileyen pek az şey olmuştur. Bütün suç yaz mevsiminin bunaltıcılığında mıydı, yoksa karımın oynadığı şehvetli trajedide miydi, bilmiyorum. Şu da unutulmamalı ki, biz doğanın felçli çocukları, dünyanın bozulmasından etkilenmemiş altın parıltılı zamanlarını hayal edemeyecek kadar cansız, yavan bir mutluluğa inanmıştık. Ama yine de müthiş, baş döndürücü, insana yolunu şaşırtan eğlencelik yaşamlarla renklenen, yeni keşfedilmiş soyluluk cilveleriyle bu ışıl ışıl dünya, Ülgen Bey'e ve karıma mı dar geliyordu.

Ülgen Bey'in yüzüne ciddi bir görünüm vermişti gürlemesi. Keyfim kaçtı, dönüp o tuhaf günün bunaltıcı sıcaklığını azıcık da olsa hafifleten denize baktım, abartılı bir hareketsizlik içindeydi deniz, çok ağırbaşlı. Sonra yüzü pençe pençe kızarmış karım göründü. Öyle tuhaf bir görüntüydü ki bu, insanın bir paçavraya dönüşünün canlı örneğiydi. Baştan aşağı değişmişti karım, şahane olmuştu, ama derin derin soluyan atlar gibiydi; yolunu içgüdüleriyle buluyordu, düştü düşecek. Bu korkunç kederin narin ve duyarlı elleri neye dokunsa onu bozardı. Ve kim bilir, ateşli ruhu gözlerine yansıyan karımın kışkırtıcılığının ardında daha ne şaşırtıcı, çılgın karikatürler gizliydi, ne öfke ve yaralar.

Ülgen Bey hareketsiz kalakaldı karımı görünce. Göz kamaştırıcı beyazlar içinde sabırsız bir ölüm meleği, başı dik yürüyordu. Ülgen Bey, iki yana ritmik kıvrımlarla sallanan, tüy gibi hafif, tırabzan parmaklıklarını okşarcasına tutan siyah lekelerle kaplı kemik elin sahibi karıma duygusal bir zorba gibi bakıyordu.

O acımasız sahne, bu saf kocanın sadakatsiz olmasını istemekteydi, akrep gibi sinmiş, yan koltuklarda oturan kadınlara çaktırmadan bakan zavallı kocanın. Bahtsız karım. Orada, yan masada oturan sincap gözlü kadınlara hiç bakmadan yanımıza gelince boğuk boğuk öksürdü, yaşla dolan gözlerini, çantasından çıkardığı kâğıt mendille sildi. Sonra, lobinin yüksek tavanına bakarak, "A, ne de güzelmiş bu süslemeler" dedi gülümseyerek. "Kapıdan girerken hiç fark etmemiştim. Sen fark ettin mi?" Başını kaldırınca iri bir leylek boynuna benzeyen boynu kırılacak gibi oldu.

"Fark etmiştim ama sen söyleyince şimdi, daha dikkatle bakmam gerekiyor" dedim.

Güldü, gözlerinin içi parlıyordu, ama benim açımdan durum içler acısıydı.

"Ülgen Bey'le tanıştırayım seni" dedim, "Babamın yakın dostuydu."

"Söz etmiştin."

Karımın hasta belleği benimkinden daha güçlüydü, inanmak güç ama öyleydi. Tam olarak ne zaman söz ettiğimi anımsamadı ama Ülgen Bey'e dönerek, "Kocam armağan ettiğiniz *Süleymanname*'yi hâlâ gözü gibi koruyor" dedi.

"Şahane" dedi Ülgen Bey. "Gözü gibi... şahane."

Karım bana baktı. Söyleyecek bir söz bulamadım, sırtını okşadım ve oturması için koltuğun ucuna çekildim.

"Siz dilbilimciydiniz, aklımda öyle kalmış" dedi karım.

"Evet, doğru" dedi Ülgen Bey. Her şeye hâkim, salonun ortasında dile bürünmüş, büyük bir sabırla karanlığın içinden hayret ve sevinçle sözcüklerin kutsal dokunuşunu hissediyor olmalıydı, bir horoz gibi kabarmışlı birden. Böylece söz yavaşça anlamın ötesine, ölümün pençesindeki insanlar gibi, farklı dönemeçlerde güçlükle yol aldıktan sonra çöküyordu üstümüze.

"Ne mutlu size" dedi karım. "Biz sözcüklerin yalnızca görünür anlamlarını kabul ederiz, siz ise..."

Bu söz bir dönüm noktası oldu. Ülgen Bey'in zihni ansızın ateşlendi, keskinleşti, iş o dereceye geldi ki, yorulmak nedir bilmeden ezgili bir biçimde öttü. "Şimdi izninizle" diye başlayan cümlelerin ne kadarı karımı ilgilendirdi bilmiyorum, ama bu konuşma bereketli oldu sanırım. Öyle ki, bütün dünyayı fethetse de sonunda yalnızlık içinde öleceğini söyledi Ülgen Bey hüzünle ve ekledi:

"Canetti'nin dediği gibi; ölüm var oldukça her ışık, yanıltıcı bir ışıktır, çünkü sonunda ölüme götürür. Ölüm var oldukça ne güzel güzeldir, ne de iyi iyidir." Sonra sustu.

"Çok güzel" dedi karım. Göğsünde atan soylu yürek, yüzünde bir alev gibi parlıyordu. Kişiliğinin önde gelen özelliğiydi bu, bir dostluk gösterisiyle tuhaf bir biçimde dinginleşirdi.

Bana kalırsa, yaşlıların başlıca eğlencesi ölümden söz etmektir. Tuhaf olan, bu kudretli olgunun açtığı sonsuzluğa karımın eşlik istemesiydi, ışıl ışıl, utkuyla hem de.

"Nesi güzel bunun?" dedim. "Düpedüz umutsuzluk, karamsarlıktan başka bir şey değil."

"Sakin ol hayatım" dedi karım, "Konuşuyoruz burada."

Aslında ölümü bu kadar abartıp büyütmelerine tahammül edememiştim, bütün mesele buydu. Oysa gerçekte karımın ölümü o kadar da dokunaklı olmazdı, onun ölümü kadar doğal ve sıradan bir şey olamazdı.

Yalanın ve ikiyüzlülüğün daniskası işte buna denir. Bazen sözün hiçbir değeri kalmıyor, saklayacak değilim, karımın hastalığı sonu gelmeyen karmaşık, sabırsız çelişkilere sürüklüyordu beni, zıt duygularla yorgun düşüyordum.

Güneşle kavrulan o günlerde, bir hafta sonu öğlen yemeğinin ardından, Ülgen Bey kumsalda bir horlamanın keskin dönemecini alırken birden uyandı. Issızdı her yer, yalnızca zaman zaman denizin zihinlerde kök salmış hırçınlığının tersine tıslaması duyuluyordu. Uzakta yamaç paraşütlerinin bir renk curcunasıyla süzülüşlerini izliyorduk, hummalı bir telaş vardı gökyüzünde.

Ülgen Bey, boynunu yana eğip birbirinin üstünde süzülen, yazın çığırından çıkmış sıcağında havada parlayan yamaç paraşütlerine baktı. Bir süre gözlerini ayırmadı.

"Çok yüksekten uçuyorlar" dedi.

Sonra dönüp durgun denize dikti gözlerini. Bedeninde tek bir siyah kıl yoktu; irice, tüyler ürpertici çocuk-adam.

"Denize girmek ister misiniz?" dedim.

"Yok, hayır" dedi.

"Girin" dedi karım, "İyi gelir."

"Hayır, dinlenmem yeterli."

Söylenecek sözler değildi bunlar. Ülgen Bey çaresizlik içinde kolları iki yana düşmüş, denize bakıyordu.

Derken, karım gidip onun yanına oturdu. Israr etmekle iyi yapmadığını anlamıştı.

"Size bir şey sorabilir miyim?" dedi.

"Çekinmeyin, sorun" dedi Ülgen Bey.

"Karınızın ruhunun gökyüzünde dolaştığına inandığınız doğru mu?"

Ben gülünce, öfkeyle bana döndü karım, yüzünü buruşturdu. Ülgen Bey'in o anki koyu ciddiyeti hoşuma gitti doğrusu, çünkü son derece önemli bir şey vardı onun ruhların göçerliğine inanışında. Ne olduğunu tam olarak söyleyemesem de.

"Sen bunu nereden biliyorsun?" dedi karıma.

Karım eliyle beni işaret etti.

"Evet" dedi Ülgen Bey, "Bunun zararı yok."

Sonra, geçmişin bakırsı parıltısında uzak mekânların sesi çınladı, ardından hızını kesip biraz duraladı Ülgen Bey, hikâyesine devam etmek için soluklandı. Bu arada, gerçeğin dışında her şeyi hor gören karımın yüz ifadesinin değiştiğini görüyordum; bilincinin karanlığa, bilinmezliğe yatkınlığının etkisiyle olsa gerek, gözleri yaşarmıştı. Tartışmaya girmedim, ancak dizgine vurulmayan, hiç farkına varılmadan hayran olunası bir yalınlıkla ortaya çıkanı seziyordum: Kendi içinde bir sondu sezdiğim, varılan yerin hiçbir yer olmadığı. Mutlak olan buydu belki de.

Ama bu kadarı yeter. Size ünlü Ejderha hikâyesini ve gerekli dikkati gösterip karımın ruhunu incitmeden gelişen olayları anlatacağım.

II

Ejderha hikâyesinin kaynağı Mezopotamyalı –mekânı cennet olsun– Yusuf oğlu Sefer'dir. Hikâyenin ne zaman ortaya çıktığını kimse bilmiyor, tek gerçek, Sefer'in sultana elçi aracılığıyla haber gönderip hayattayken başına gelenleri, öldükten sonra kayıt altına aldırması için ricada bulunmasıdır. Şanslıymış. Şimdi elinde tuttuğun bu kitapta yer alan Ejderha hikâyesi, gözyaşları ve hayır duaları eşliğinde okunuyor.

Ayrıntılarını hiçbir zaman öğrenemesek de biliyoruz ki, tarih acımasızlığı ve kargaşayı kaydetmiştir. Yusuf oğlu Sefer'in hikâyesi, bazı tarihçilere göre, duygusal zekâmızın farkındalığını keskinleştirir, o kadar, bu nedenle bilimsel açıdan tarihsel değeri sınırlıdır. Bu, hikâyenin gücünü azaltmaz elbette. Şunu da söylemekte yarar var: Hikâyenin dili bendeniz tarafından günümüz Türkçesine uyarlandı.

Her şeye kadir ve bağışlayıcı Allah'ın izniyle –çünkü yalnız O'dur her şeye gücü yeten– ben değersiz kul Yusuf oğlu Sefer'in burada anlatacakları hayırlara vesile olur inşallah.

Ben, bir zamanlar yedi başlı bir ejderha gördüm. Ünlü İstanbul şehrinden geliyordum. Ama oradan gelmem değil, oraya gitmem daha önemlidir, çünkü bu yedi tepeli şehrin yedi kederli yüzünü görmem için lütuf, zafer, bilgelik ve halifelikle Allah'ın izniyle taçlandırılmış sultanımızdan emir gelmişti. Yanımda iki kişiyle birlikte, atlarımızın sırtında günlerce yol gittik. Oraya vardığımızda, nedenini pek de anlayamadığım bir dürtüyle, şimdiye kadar yaşadıklarımı nefret ve öfkeyle anımsıyordum, nedense aklıma günahlarım ve onlarla aynı kefeye koyduğum hayallerim geliyordu. O günlerde, kendi kendime de olsa, gönül gözümün artık açık olduğunun işareti sayılan kehanetlerimin bilinmesini istiyordum ama korkuyordum da. Her kehanetim talihsizliğimizin bir başka yüzüydü, ne yaparsam yapayım, hiç tanımadığım cinsten bir korku içime yerleşmişti.

Böylece şaşkınlık içinde, bütün bunları anımsamama hiçbir neden yokken anımsayarak ve Allah'ın hakkımızda hayırlar nasip etmesini dileyerek saraya gelmiştik. Birazdan Padişah'ın huzuruna çıkacak, bunca yolu niçin teptiğimizi öğrenecektim; hiç de coşkulu değildim, her şey o kadar olağan, insanlar o kadar sakin ve huzurlu görünüyorlardı ki, kendi halimi düşününce sinirleniyordum. Padişah'ın huzuruna çıkmazdan önce de ondan hoşlanacağımı biliyordum, tıpkı sinirlilik halim gibi, ondan hoşlanacağımı bilmek de benim karanlıkta kalmış yönümdü. Sonraları, Padişah da dahil herkes bu karanlık yönümü kehanetlerime yormuştu ve bir parça benden korktuklarını da sezmiştim.

Padişah, huzuruna çıktığımda beni korkutacak kadar dalgındı. Sırtı bana dönük, kıpırdamadan sarayın bahçesine bakıyordu. Birden döndü, tıpkı dostlarımın bir zamanlar bana sorduğu gibi, "Bana gerçeği söyle" dedi, "Yalnızca evinden dışarı çıktığında görünür olduğun

doğru mu?" Sorduğu sorunun altında çok eski bir hikâyenin olduğunu anladım hemen. "Hâşâ" dedim, "Ben fani bir kulum."

"Peki, söyle o halde" dedi, "Kader savurup da beni, güzeli ve güzelliği bulmaya iterse, nerede aramalıyım?" Sultan'ın bu tuhaf sorusu sancı gibi boğazıma saplanıp soluğumu kesti, talih ondan yanaydı ama ben de her kul gibi içten pazarlıklı olmaya mecburdum. Biri dışa, öbürü içe doğru açılan iki yol vardı önümde. Çoktandır uzağında olduğum dünyevi hayattan, onun da hoşuna gideceğini bildiğim inanılmaz hayallerden söz ettim. Beni öyle hayret ve şaşkınlıkla dinledi ki, bende daha ne şaşırtıcı bilgiler olduğunu merak ettiğini gözlerinden okudum. Beni en çok korkutan da bu oldu, çünkü Sultan'ın merakı benimkine benzemiyordu. Belli ki Osmanlı'nın o eski günlerinin özlemiyle kendi zamanını karşılaştırıyor, inanılmaz hayalleri inanılır kılmak için benim kafamın içinde neler olduğunu öğrenmeye çalışıyordu.

Düşüncelerimi zapt edebilmek için büyük çaba harcamak zorunda kaldım; onu hayal kırıklığına uğratmak istemiyordum. Aklıma, o an önemli olduğuna inandığım bir düşünce geldi, rüzgârgülü gibi uçup Sultan'ın yüzüne çarptım.

"Eğer bir kişinin bahtı açık, talihi yaver giderse, adamın pisliği bile yeri gelince işe yarar" dedim, "Ama buna dünya derler, gelip geçer Sultanım..."

Öfkelendi Sultan, hayalden ve renkten yoksun basmakalıp bir iki söz etti. Belki de haklıydı, haddimi aşmıştım.

"Ne demek istiyorsun?" dedi, "Ölümlü olduğumu bilmediğimi mi sanıyorsun!"

Hiç etkilenmedim bu sözünden, inanmadığım halde, adaletin keskin kılıcının tepemizde sallanacağını anlattım korkmadan. Bu sözlerim onu düşündürüyordu; yine de pek oralı olmadı, ona mucizelerimden söz etmemi istedi: Evimin içindeyken nasıl biriymişim, dışarı çıktıktan sonra nasıl biriymişim, merak ediyormuş.

Bir keder sardı beni. Bunca yıl, aklımın gönlüme galip geldiği zamanlarda bilinmezi bilip, çözülmezi çözüp aşılmazı aşmak için yanıp tutuştuğumda bile aşkla merak ettiğim tek şeyin dünyanın görülür olan yüzü değil, görünmez yüzü olduğunu anlattım. Karşılıksız değilmiş düşündüklerim, Sultan da istemeye istemeye itiraf etti. Sonra eski bir hikâye anlattı: Bir delikanlı bir kıza, eğer onu öpmek isterse ne yapacağını sormuş. Kız güvercin olup göklere uçacağını söylemiş. Ben de bir şahin olursam? diye sormuş delikanlı. Balık olacağını söylemiş kız.

Olta iğnesi olursam o zaman ne yaparsın? demiş delikanlı. Darı tanesi olurum, diye yanıt vermiş kız. Eğer tavuk olursam? demiş delikanlı. Kız, öleceğini ve kendisini derin bir mezara kapatacağını söylemiş.

Hoşuma gitti bu hikâye, ama bir şey söylemedim. Tehditkâr bir sessizlik içinde Sultan'ı meraklı bir çocuk gibi izledim bir süre, bu oyunun anlamı neydi, nereye varmak istiyordu bu tuhaf oyunla?

Belki de bir gün, bu yaşadıklarımı bir hikâye yapıp yazarım diye düşündüğümde, nedense aklıma, Sultan'ın da boş gururundan kurtulmak istediği geldi. Ah, işte bu nedenle içindeki uyuyan ejderhayı canlandırmak istiyordu zavallı. "Yusuf oğlu Sefer" dedi, "Senden istediğim şudur: Zaferlerimi ve kurduğum gönül medeniyetimi öyle şiirleştir ki, sonsuza dek bu görkemli şiiri aşan olmasın. Allah zihin açıklığı ve görkemli sözcükler bağışlasın sana. Artık gidebilirsin."

İstanbul'dan ayrıldık o gün. Atlarımızın sırtında günlerce gidecek ve yolumuzun üstündeki köylerde, kasabalarda konukluğumuzun keyfini çıkara çıkara birbirimize kim bilir daha ne hikâyeler anlatacaktık. Ama düşündüğüm gibi olmadı. Gerçekten zor günlerdi benim için. Geceler boyu sık sık bağrıma yaşlar dökülüyor, bunca bilgime rağmen, beynime saldıran acılarla altüst oluyor, geriye dönüp bakıyordum ki, hep ezbere bildiğim şeyi arıyormuşum gibi geliyordu bana. Gözümün ve gönlümün ışığı sönmüştü, ta ki o yedi başlı ejderhayı görene kadar.

Geceydi. Evime dönme düşüncesinden mi yoksa Sultan'ın geride kalmış hatırasından mı bilmiyorum, sevinçten gökyüzündeki yıldızları izliyor, biraz tuhaf ama beni şaşırtmaktan hep zevk alan hayatımın cilvelerini anımsayarak bir sevgili gibi bağrıma basıyordum. Bu hayat ki, hiçbir zaman benim denetimimde olmamıştı, onu yaşanılır kılan tek şey aşktı, o da ayrılık, dert, üzüntü demekti. Şimdiye kadar çektiğim acılar, her zaman rahmetle andığım karımın hiç dinmeyen özlemi yetmiyormuş gibi bir de artık çökmeye başlayan bedenime yapışmış bu tanımadığım şey de ne oluyordu? Aradığım neydi? Yoksa Sultan'a yazacağım şiirden mi korkuyordum? Hayır, bu değildi korktuğum. Çünkü bu bana bağışlanan bir onurdu, ben gizli ilmi biliyordum; Sultan da kurnaz bir adamdı, zaferlerini ve kurduğunu iddia ettiği gönül medeniyetini överek o lanetli kılıcını kıyamete kadar bağlayacağımı anlamıştı. Bunları düşününce geçmişi unutmuştum, belleğim ve gecenin rutubetinden gevşeyen bedenim kendini salıverince uykuya yenildim.

Sabah uyanınca hayal ettiklerime ve Sultan'a söylediklerime sözcüğü sözcüğüne inandığımı düşündüm, seziyor, dahası biliyordum ne, kim olduğumu. Ama kendime bile soramadığım bir şey vardı yine de: Dünya yarattığım efsaneye hiçbir zaman uyum sağlamıyordu, gülünç bir taklitti yaşadıklarım. Bu beni kahrediyordu.

On on beş dakika sonra yola koyulduk. Güneş bizi, dik yokuşlar da atlarımızı yormuştu. Sonunda, öğlen sıcağına daha fazla dayanamayıp atlarımızdan indik, iki ulu ağacın gölgesine çekildik. Günahı gözlerimin boynuna, işte ben yedi başlı ejderhayı orada gördüm. Ulu ağacın kovuğundan bizi izliyordu, tıpkı anasının rahminden dünyaya bakan korkunç bir bebeğe benziyordu. Yoldaşlarımdan biri bana baktı. "Ne oldu Hocam?" dedi telaşla.

"Görüyor musun?" dedim.

"Ağacı mı? Evet" dedi.

"Bak" dedim.

Baktı. "Ne yazık ki, onu senin gördüğün gibi göremiyorum" dedi. Uçsuz bucaksız ormana, dağlara, gökte ışıldayan güneşe, çıplak patikaya çevirdi gözlerini. Biraz şaşırarak bana döndü yine.

"Bu ağaç çok büyük" dedim.

Bir daha baktı ağaca. "Kusura bakmazsan" dedi, "Ne demek istediğini anlamadım ben."

"Bu, yalnızca kendinden başkasını görmemekten kaynaklanıyor" dedim. "Zaman zaman hepimizin dengesi bozuluyor."

"Evet, elbette öyledir" dedi mahcup bir çocuk edasıyla. "Belli ki seni anlayamamışım."

Neyse, bunun olacağını biliyordum, hiç şaşırmadım. Kalktım, ulu ağacın kovuğuna girdim. Ben, o gün, ejderhayla birlikte toprağın altında yaşamaya mahkûm edildim, ey okur. Yeniden çıktığımda yeryüzüne, daha güçlü olacağım. İşin böyle olması iyi oldu.

III.

Altüst olmuştu karım, ayak parmaklarının ucuna basarak kumların üstünde yürümeye başladı. Ağırbaşlı ve hüzün dolu bir bilgelik seziliyordu bu yürüyüşünden. Güneşin altın rengine dolanmış, kâh öteye kâh beriye havalandırıyordu bedenini. Vazgeçip sahip olduğu tek dünyaydı bu ve karımın duygularının elinde oyuncak olup yürürken ağlamasına kim ne diyebilirdi ki?

Ah, böylesine tutkulu yaşam ne alaycıdır! Kaderi bu kadar çaptan düşmeseydi, kokuşmasaydı! O anda korkunç sorular geldi üstüme, çünkü narin bir ruh orada kendini ifade etmeye çalışıyordu, bütün saçmalık buydu ve ışıldıyordu adeta.

Bir ara Ülgen Bey şöyle dedi: "Ne kadar kurnaz bir beden, ama kafasının o kadar kurnazca çalıştığından kuşkuluyum."

Bu sözün dehşeti hiç aklımdan çıkmadı. O kadar şaşırmıştım ki, ne söyleyeceğimi bilemedim. Sonunda karım gelip şezlonga uzandı, kollarını uzattı, yamaç paraşütlerini izlemeye başladı.

"Otele dönelim mi?" dedim.

"Otele dönmek mi? Ne acelen var?" Sonra bir kez daha bana döndü. "Ben uçmak istiyorum" dedi.

Böyle bir zamanda mucize yaratan biri olmak isterdim, her şeye ağırlığımı koyup karımın çılgınlıklarını denetim altına almam ancak böyle mümkün olabilirdi. Ne yazık ki, şansımı denememe karşın ona engel olamadım; bedeninden önce davranan düşünceleri gökyüzünde süzülen yamaç paraşütlerinin arasında geziniyor olmalıydı, bakıyordu hiç kıpırdamadan. Birkaç dakika havlumla falan ilgilendim, ona tekrar döndüğümde bana değil, yine paraşütlere bakıyordu.

"Canım, bu tehlikeli olabilir" dedim.

Omuzlarını silkti. "Çok güzel olmalı" dedi.

"Hiç sorun değil" dedim, "Eğer çok istiyorsan..."

Derken kollarını kaldırdı, uçmanın nasıl bir şey olacağını anlattı bize.

"Biliyor musun kızım" dedi Ülgen Bey, "Şu an kendimi çok yorgun hissetmesem ben de uçmayı göze alabilirdim."

Günün bütün ateşi, bütün coşkusu öğlen sonrasının bu kısacık anında toplanmıştı; kusursuz ama yaralı gülüşmeleri de bu manzarayı kışkırtıyordu, bana bakışlarında merak vardı şimdi.

"Öyle bakmayın" dedim, "Ne diyebilirim ki ben?"

"O zaman gidiyoruz" dedi.

Kendimizi yeniden büyük, amaçsızca ışıklandırılmış, yarı ölgün seslerle zaman zaman insana mekân duygusu veren otelin lobisinde bulmuştuk. Odalarımıza çıkıp giyindik, sonra bir taksi çağırtıp uçuşların yapıldığı tepeye gittik. Gizemin yarattığı gerginliğimiz doruktaydı; birazdan insanın yalnızca hayallerini kullanarak tüm dünyayı ele geçirebileceğini kanıtlayan anı yaşayacaktım:

Gökyüzünün genişliğinden geçen karımın hastalıklı sarsıntısını, hayallerinin aşırı büyüklüğünü, özlemini, öfkesini...

Hazırlıklar tamamlandıktan sonra, deliren, çıldıran karımın, yamaç paraşütü hocasıyla birlikte bir kurşun gibi sıçrayışını ve koşarken ikiye üçe bölündüğünü gördüm; kolları, bacakları, gövdesinde bir alay ok gizliydi... "Koş, koş!" sesleri bu hasta bedende tıslıyordu, sonra şaka gibi havada asılı kaldı karım.

Tümüyle yepyeniydi bu, karımın uzun zamandır varlığında hissetmediği, çözülüp eriyen yaşamının yeniden canlanışının muhteşemliğiydi, ama içinde her şeyi barındıran bu tek ânın aslında sonsuz bir yolculuk olacağını bilemezdim.

Paraşüt havada süzülerek indiğinde karım koşarak gelip boynuma sarıldı, başını göğsüme dayadı, derin derin soluyup sessizce ağlamaya başladı. Her an değişen ruh halleriyle perişandı. Bu, onun için bir renklilikti, uzayıp akıyor, sonra da daha derinlere, anlamsızlığa gömülüyordu tüm ağırlığıyla.

Bazen bir damla gözyaşının ne kadar korkunç bir güce sahip olduğunu anlıyordum. Tanımadığım bir şeydi bu, anlamlandırılmayı bekliyordu ama göz yumdum. Karım başını geriye çekti, yüzüme bakarak gülümsedi, bir türlü geçmek bilmeyen birkaç dakikalık gülümsemenin ardından bitik bedeni boylu boyunca yere yığıldı. O düşmanca sessizliği bozacak son sözcüğü bulamadan onu taksiye taşıdık, yola koyulduk.

Her şeyin görüntüsünü büyük bir acımasızlıkla değiştiren bu olaydan çok sonra diyebilirim ki, hiçbir sözcüğün canlandıramayacağı o acıyı kutsallaştırdım. Şimdi aynı odada, yine geceyarısı, çalışıyorum. Kulaklarım karımın sözleriyle, ruhum ise acıyla dolu.

Bir mucizedir bu;
Hiç karşılaşmadığınız insanlar sevecek sizi.

XII. yüzyılda Ran Kalesi duvarına kazınan bir söz

İris

Italo Calvino'nun anısına...

Timur ay ışığının her yanı aydınlattığı gecelerde, bunun gökyüzünün bir şenliği olduğunu, kendisini çağırdığını düşünürdü. Böyle gecelerde ailesi iyiden iyiye endişelenirdi, çünkü Timur'un tam olarak neyi anımsadığı, bu tür gecelerde niçin hırçın, saldırgan olduğu bilinmezdi. Belki de başından atamadığı, geçmişte yaşadığı kötü bir olayı hatırlıyordu. Belki de o mavi tavanda alazlanıp duran yıldızlara bakarken biçimden biçime girip herkesten uzaklaşıyordu.

Üniversiteyi yeni bitirmiş bu içine kapanık gencin, kimselerin bilmediği bir amacının, bir derdinin olduğu belliydi. Bir gün, ani bir kararla doğduğu yerden ayrıldı ve yabancı bir ülkenin başkentinin havalimanında uçaktan ilk inen o oldu. Gençti, sağlıklıydı, kendini çok mutlu hissediyordu ki bunun, zamanın kanadında uçup gitmek olduğunu düşünüyordu.

Yakın zamanlarda üçüncü dünya savaşının çıkacağı söylentileri her yerde dolaşıyordu. Ülkesinde herkes savaş diye deli oluyordu, birbirine düğümlenip köşeye atılmış bir ip yığını gibi, insanların kafası karmakarışıktı. Ama "yeni ülkem" dediği burada durum farklıydı; burada insanlar ustaca örülmüş bir örümcek ağı gibi birbirine bağlı, zarif ve kusursuz bir dünyada yaşamasalar da böyle bir dünyayı düşlüyorlardı.

Timur'un havalimanına inişinden sonra gönlünde yatan asıl arzular da ortaya çıkmıştı. Önce bir ev buldu, yerleşti. Sonra da bir iş buldu, çalışmaya başladı. Uluslararası bir şirkette İngilizceden Türkçeye küçük çevriler yaptığı işini seviyordu.

Çalıştığı şirkette kendisi gibi başka ülkeden gelmiş biri daha vardı. Adı İris'ti. Bu İris bir zaman sonra kendisini bir boyun atkısıyla tavana asmış, simsiyah kesilip ölmüştü. Timur bu olayı her

anımsadığında kötü oluyor, zaman bulursa mezarlığa gidiyor, İris'in mezarına bir zambak bırakıyordu. Bunu artık alışkanlık edinmişti.

Bir gün, hiç beklemediği, tuhaf bir şey oldu: İris'in mezarına zambak bırakmak için mezarlığa gittiğinde biriyle karşılaştı. Bu, İris'in ikizi tanınmamış bir ressamdı. Timur'un bu karşılaşmadan etkilenmediği söylenemezdi ama kadının güzelliğinden çok anlattıklarından etkilendiği açıktı. Kadın çocukluğunda yaşadığı ilginç bir deneyimden söz etmiş ve söylediği her sözcükte vurgusunun enerjisi hissedilmişti. Konu o kadar ilginçti ki, Timur kadını daha bir aşkla dinliyor, dakikalar geçtikçe kadının kendisine çevirdiği imalı bakışların anahtarını bulacağını hissediyor, dahası bunu arzuluyordu. Ama kadının öyküsü daha baskındı, birbirini kesen ipliklerle dokunmuş bir kilim gibiydi.

İris'in ikizi ressam kadın ve Timur basamaklı bir yokuştan inerlerken kadın, artık Nuh gibi bir gemi yapmalarının zamanının geldiğinden söz ediyordu. Gerçek bir gemiden söz etmiyordu kuşkusuz ama imgeler baktıkları şeylere yansırcasına onları büyülüyordu.

"İris'in niçin intihar ettiğini biliyor musun?" dedi kadın.

"Hayır" dedi Timur.

Kadın gözlerini uzakta gecenin ışıklarıyla ışıldayan denize dikti. Umutsuzluğun İris'i yavaş yavaş tüketip ölüme götürdüğünü biliyordu, çünkü İris yaşamın kılavuzunu kendinde aramak yerine yaşam deneyimini yadsıyıp tehlikeli yollara girmişti.

"Nasıl yollar?" dedi Timur.

"Emin değilim" dedi kadın. "Ama hayatın en güzel yolculuğu doğayı kılavuz tutup gideceğimiz yoldur."

Oysa Timur, Iris'in içinde tüm yeryüzünden daha çok sevgi olduğuna inanıyordu. Belki de eski bir insan soyundan, yani esrarengiz güçleri duyup görenlerin soyundan geliyordu İris, dünyalı her yaratığın sesini duyup anlayabilme yeteneği vardı.

Bunu konuşacak zamanı yoktu kadının, Timur'a veda edip ayrıldı. Timur da evine doğru yollandı, varır varmaz da uykuya yenik düştü ve rüyasında Nuh'u gördü:

Nuh, Tanrı'dan aldığı emir üzerine bir gemi inşa ediyordu. Bir süre sonra gemiyi yapıp bitirdi, Tanrı'nın haber verdiği tufanı beklemeye başladı. Derken bir adam, bir gün, gidip gemiye dışkısını boşalttı, bunu gören herkes de gemiyi tuvalet belledi. Nuh gemiyi

yaparken korkunç bir salgın hastalık baş göstermişti, insanları kırıp geçiriyordu. Bu hastalığa yakalanan kişi vücudu çürüyüp kokarak ölüyordu. Bu yüzden Nuh bir an önce tufanın kopmasını istiyordu. Ne ki, Tanrı'nın işine karışacak değildi. Günler gelip geçiyor, insanlar çürüyüp ölüyor, büyük tufanda karısını, çocuklarını ve her yaratıktan bir erkek bir dişi olmak üzere ikişer tane alarak kurtulmayı umut eden Nuh'un gemisi tuvalet olarak kullanılıyordu. Gemi insan pisliğiyle dolmuştu.

Bir gün, vücudu çürüyüp kokmaya başlayan bir hasta, gemiye girip dışkısını boşaltmak istedi. Adam öyle zayıftı ve öyle kokuyordu ki, vücudundan yayılan koku gemideki dışkı kokusunu bastırıyordu. Adam pantolonunu, donunu indirip çöktü, içindekini boşaltıp rahatladı. Kalktı, donunu çekmek üzereyken dengesini yitirdi ve pisliğin içine düştü. Hiç aldırmadı. Ölüme iyice yaklaşmış olmanın verdiği bir rahatlığı vardı, bir kısmı çürümüş yüzünden ve parlaklığını yitirmiş gözlerinden okunuyordu bu. Güçlükle pisliğin içinden çıktı, evinin yolunu tuttu. Eve varınca, onu yıkayıp temizleyen karısı gözlerine inanamadı. Bu gerçek bir mucizeydi. Adamın çürüyen vücudu iyileşiyordu. Karısı bunu komşusuna, komşusu da başkasına derken söylenti öyle hızlı yayıldı ki, ölümcül hastalığa yakalanan kişiler gemiye koşup kendi pisliklerinde yüzmek için sıraya girmeye başladı. Böylece, Nuh'un gofer ağacından yapılmış gemisi insan dışkısından temizlendi. O günden sonra da, kimse bir daha gemiyi tuvalet olarak kullanmaya cesaret edemedi.

Timur bu rüyaları belleğinde saklamak istiyordu ama bunun bir rüya olduğundan emin değildi, çünkü İris'in bir sözünü anımsadı: "Yüzörtüsü kaldırılınca kendi pisliğine baktı ve her şeyin kendinde olduğunu anladı."

Talihli Kuşlar Hanı

I

Adam taş döşeli caddeden yokuş aşağı yavaş yavaş ilerleyerek otelin bulunduğu ormanlık alana yöneldi. Otel yoldan içerde, kayalıkların birkaç yüz metre aşağısında, ormanın içindeydi. Yol küçük bir tepeye doğru çıkıyordu. Meşe ağaçlarının, otların arasında arılar, sinekler vızıldıyor, kuşlar şakıyor ve güneşin ilk ışıklarıyla pırıl pırıl parlayan orman, önünde alabildiğince uzanıyordu.

Adam ormanın içine girmeden yükselmiş güneşe gözlerini kısarak baktı, çevresini saran gölgelerin içine daldı. Küçük tepeyi geçip düzlüğe, sonra da otelin bulunduğu alana vardı. Otelin adı kelimenin tam anlamıyla tuhaftı: Talihli Kuşlar Hanı. Pirinçten yapılma bu levhada binanın inşa edildiği ya da otel olup açıldığı tarih de yazılıydı ama bunun sadece iki rakamı okunabiliyordu: 19..

Adam omuzlarını dikleştirip bu eski, görkemli yapıya baktı. Buradan ayrıldıktan sonra çetesinde yer alan onlarca adam birbiriyle çarpışan gruplara ayrılmış, hatta en sevdiği adamlarından birinin cesedi, bir bayram günü, İstanbul'un merkezî caddelerinden birinde bulunmuştu. Cesette iki kurşun yarası vardı ve ceketin cebinden bir de not çıkmıştı: "Kavgalarda hırpalanmış bir adamdı, ölüm tarafından düzeltildi."

Kendini memleketinin bir köşesinde değil de zihninin yarattığı bu eski coğrafyada yapayalnız hissetti ama burada her şeyin bir müziği vardı; birçok enstrümandan çıkıyormuşçasına havada çınlayan müziğin sesini duyabilirdi insan. Rüzgârın eğdiği dallarda, kuşların şarkısında, ormanın uğultusunda bulduğu güzelliği anımsadı: Işık ve müzik. Dahası, insanı sevindiren binlerce küçük dili vardı Talihli Kuşlar Hanı'nın. Adam otel görevlisi eşliğinde odasına çıkarken bu dilin yüreğinde yolculuk eder gibiydi ki, taş duvarlar da müzikle birlikte durup durup biçim değiştirince, ateşin içinden geçiyormuş gibi bir sıcaklık bastırıyordu.

Derken, adam o gece derin bir uyku çekti, dinlendi. Ertesi gün

ise tuhaf bir şey oldu: Sabahın köründe kapısı çalındı. Kalktı, kapıyı açtı. Kapıda yaşlı bir kadın vardı. Adam bir an duraladı, sonra sordu: "Buyurun?"

"Nezir sen misin?" diye sordu kadın.

"Benim" dedi adam.

Menekşe çiçeği gözleriyle Nezir'e bakan kadının her hali ölçülüydü, sanırsın rolüne iyi çalışmış bir oyuncu.

"Benim adım Hene. Seni dün akşam otele girerken gördüm, tanıdım. Hatırladın mı beni?"

Nezir bir an şaşaladı, vereceği cevabı bulamadı. Kafasına bir sürü kadın adı doluştu, yüzleri gözlerinin önünde canlandı ama çıkaramadı.

"Hatırlayamadım" dedi.

Kadın canlandı, gülümsedi. Nezir kollarını göğsünde birleştirmiş, kadının kötülüksüz ama tüysüz bir fareninki kadar kırışık, allak bullak yüzüne bakıyordu.

"Nereden tanışıyoruz?"

"Ran Kalesi'ndeki o eski, kırık dökük evde tanışmıştık" dedi Hene. "Hatırladın mı? Bizim buralarda derler ki: İnsan anıları olmasa, anılarını başkalarına aktarmasa, eskiyen bir bedenden başka nedir ki."

"Doğrudur, ama seni hatırlamıyorum" dedi Nezir.

"Her neyse" dedi Hene. "Bana bir iyilik yapmak ister misin? Gerçi sabahın bu saatinde gelmemeliydim ama bekleyemedim. Oldum olası sabırsızımdır."

"Yapabileceğim bir şeyse elbette isterim" dedi Nezir. "Buyur, içeri gir."

"Yok, ben içeri gelmeyeyim, aşağıda beklerim seni."

Nezir hayatında böyle kırışık, buruşuk, böyle tuhaf bir insan yüzü görmemişti, ancak filmlerde rastlanabilirdi böylesine. Uzun, ince bedenini sallaya sallaya merdivenlerden inen Hene'nin yürüyüşünü izledi bir süre. Sonra içeri girdi, kapıyı kapattı.

II

Hene bu yörede doğup büyümüş. Ran denen adamsa, Hene'nin büyükbabasının babasının büyükbabasıymış. Heybetli, iri mi iriymiş

bu Ran. Efsaneye göre, gece uykusundan kalkıp dağlardan topladığı bir otla vücudunu temizler, damarlarındaki kötü kanı bu ot sayesinde kusarmış. Gerçi bu efsane her zaman aynı şekilde anlatılmaz. Efsanenin en çok sevilen versiyonunda Ran, ölümü bu ot sayesinde defalarca yenmeyi başarır ama ölüm, onu en saf anında yakalar. Ot da Ran'la birlikte elbette tarihe karışır.

Ran'ın kullandığı bu mucizevi Ötegüzellik'in nasıl bir ot olduğunu, renginin balköpüğü mü, saman sarısı mı, turnakırı mı; çiçekli mi, çiçeksiz mi olduğunu kimse bilmiyordu, Ran'ın torunlarının torunlarının torunu olan Hene dahil. Ancak on yıl önce Talihli Kuşlar Hanı'nda konaklayan Nezir'in ilgi görmek isteyen Ran'ın ruhu tarafından ele geçirildiği ve bu otu görüp tanıdığı söylentisi dilden dile dolaşmış, zamanla da herkes buna inanır olmuştu.

Bunu bir açıklığa kavuşturmak istiyordu Hene, kafasında merak ateşi yanacağına gerçeğe dayalı fikirlerin yanmasından yanaydı.

Derken, Nezir hazırlanıp aşağıya indi. Hene, Nezir'in Ötegüzellik otunu görüp tanıması konusunda çok kuşkucuydu ama şu *merak* dedikleri duygu ne harika! Öyle ki, insanın çabası her türlü şeyi aşabilirdi ama *merak* zihnin ateşiyle oynayınca iş değişiyordu.

Nezir'i şaşkın şaşkın izleyen Hene'nin içinde bir şey kıpırdanmaya başlamıştı. Böyle bir adama saygı duymayan ne bir insan bulunabilirdi ne de bir it. Adaletin kan kırmızısı tezgâhında düşmanının başını kılıçla vuran bir katil ile bir dâhinin birleşimiydi. Tuhaf bir adamdı; kocaman sakalsız yüzünde herhangi bir ifade yoktu ama gür kirpikleri, kalın kaşları, yeşilli beyazlı bir çift bilyeye benzeyen gözleri insanda bir uzaklık, soğukluk yaratıyordu.

Böyle olunca, Hene'nin içinden akıp gitti içtenliği. Kuru bir sesle, "Ben pek sevindim sen geldin diye" dedi. Nezir yutkundu ama cevap vermesine kalmadan, Hene devam etti: "Ben çok uzun süreden beri hastayım. Bu, kötü bir hastalık..."

Nezir öne eğilmişti, kadında yüzünün kırışıklığı dışında tuhaf bir şey daha vardı. Ona bakarken şeyi anımsıyordu –neyi?

"Bu, kötü bir hastalık" diye tekrarladı Hene, "Gün geçtikçe kırışarak çürüyorum."

Nezir dünyayı başında taşıyan öküz misali sallandı, içi dışına çıkıyor sandı. Hapşırdı. İçerde gittikçe ağırlaşan bir hava vardı da gerim gerim geriliyordu salon. Dahası kendisi gerim gerim gerildi.

"Üzüldüm" dedi. "Geçmiş olsun. Böyle bir hastalığı ilk kez duyuyorum."

"Doğrudur. İnsan yaşıyor ve öğreniyor. Kim bilir bilmediğimiz neler neler oluyordur dünyada."

Nezir doğruldu ve gırtlağından tuhaf bir ses çıkardı. Hene'nin gözleri Nezir'deydi, ona bakmaktan zevk alıyordu. Eski, siyah bir elbise vardı üstünde, hafifçe kalktı, elbisesini çekiştirdi, oturdu. Sonra gerçekten gülümsedi mi yoksa gülümser gibi mi yaptı bilinmez ama gözünün yaşı dökülüp çenesine ulaştı.

Bu gözyaşları Nezir'e yaşamlarını kırgınlık ve umutsuzluk içinde tüketenleri anımsatmıştı. Bu umutsuzlar da *vaat edilen toprakları* hep başka yerde arıyordu. Buna benzer bir hikâyesi varsa Hene'nin, diye düşündü, o zaman yandım. Daha da kötüsü – işte bunu düşünmek bile istemiyordu.

Hene çenesine düşen gözyaşını eliyle sildi, başını çevirip sağa sola baktı, etrafında kimse olmadığına emin olunca, "Bak" dedi, "Şu gördüğün yüzümün daha da kırışıp çürümemesinin tek ilacı var. Daha kötüsü ne olabilir ki? Ölüm. Sonra elbette cennet..."

Sustu. Kaskatı olan Nezir'in söylediklerini anlayabilmesi içindi bu suskunluğu. Nezir, adını koyamadığı, bir türlü biçimlendirip gözünün önüne getiremediği bir dünyadaymış hissine kapıldı, ürperdi ama sorması gerektiğini düşünerek sordu: "Neymiş ilacı?"

"Bir ot" dedi Hene.

Terlemeye başladı Nezir. Gömleğinin bir düğmesini daha açtı. Ter doğrudan dere olup akıyordu göğsünün kafesine. Bu yörede ne zaman bir efsane anlatılsa, bir çobanın, penceredeki bir kadının, bir hastanın, bir katilin derinde yatan umutlarını canlandırırdı. Bunu bilen Nezir bir şey biliyormuş, bir şey görüyormuş gibi baktı. Gözü duvardaki küçük dolaba kaydı, oradaki eski teybe. Müziği severdi. Türküler, şarkılar, ağıtlar, ne olursa olsun, yeter ki müzik olsun. El etti garsona. İki çay ve müzik çalmasını istedi. Biraz sonra ruhuyla birlikte burun deliklerini de gıcıklar bir müzik sesi duyuldu.

Ormanın içinde, medeniyetten bunca uzak bu tuhaf otelde –adından da anlaşılacağı üzere tuhaftı– ne işi vardı? Yıllar önce –o zaman da fikirleri için birbirinin gözünü oyan insanlarla tanışmıştı– bir din şehidinin metanetiyle boyun eğdiği bu güzel manzara şimdi bir iğneydi de etine batıyordu –ki şehitlik unvanının ruh için

gerekli olmayıp, selamete ermek için mutlu yaşamanın ve döşeğinde huzurla ölmenin yeterli olduğuna inananlardandı.

"Peki, benden ne istiyorsun?"

Hene gülümsedi. Gülümseyince zihni aydınlandı. "Senden Ötegüzellik otunu istiyorum" dedi.

Nezir dudaklarını bir yalayış yalayacaktı ki dili dudakları arasında kısıldı kaldı. Dışarıda sabahın gelişiyle ötüşüp duran horozlar vardı. Horozlar ötünce şaşkınlıktan dili dudaklarına sıkışmış, canı acımıştı da kızgınlıkla bakıyordu. Döndü.

"Neden söz ettiğini anlamadım."

"Sana para veririm" dedi Hene.

"Teşekkür ederim, ama Ötegüzellik midir nedir, ne olduğunu bilmiyorum."

Hene *acaba* diye geçirdi içinden, gerçekten Ötegüzellik otunu bilmiyor mu, hem de hiç görmemiş. Nezir'in verdiği cevabı tartıyordu. Ama inanamadı, tersine, Nezir'in inkârını bir işaret saydı.

"Bana yardım et" dedi.

O böyle söyleyince, kanatları ağırlaşmış bir kartal gibi, kolları iki yana düştü Nezir'in. Kalkıp gitmeyi düşündü ama nereye gidecek?

"On yıl önce buraya geldiğinde, seninle Ran Kalesi'ndeki o eski evde tanıştığımızda güzel ve alımlı bir kızdım, öyle değil mi?" dedi Hene.

"Hatırlamıyorum" dedi Nezir, "Ama doğrudur, insan bazen bir gecede bile yaşlanabiliyormuş."

"Ah, evet" dedi Hene iç çekerek. "Bir musibet yüzünden bu amansız çürüme oldu bende."

Nezir onun ikide bir seğiren yanağına baktı, leçeğinin altından dışarı taşmış bembeyaz saçına. Hastalığı yüzünden Hene'nin kaç yaşında olduğunu tahmin etmek zordu. Belki doksan yaşında, belki daha fazla. Ne ki en büyük şaşkınlığı Hene'nin yaşını öğrenince yaşadı. Vücudundan üst üste birkaç ürperme gelip geçti de, saçları kulağının üstüne düştü. Böyle zamanlarda, yani biri yaşını söyleyince –hatun kişiyse bu, daha da akıcı olurdu konuşması– "Ne kadar da genç gösteriyorsun" ya da "Yaşını hiç mi hiç göstermiyorsun" demeye alışıktı, ama şimdi her açtığında gıcırdayan bir kapıymış da yağlanması gerekiyormuş gibi ağzından anlaşılmayan sesler çıkıyordu.

"Otuz beş yaşındayım" diye tekrarladı Hene. "Ama şu vücuduma öyle yabancıyım ki daha önce içine girmediğim bir elbise gibi. Bu his nasıl bir şeydir, senin bilmen imkânsız."

"Anlıyorum."

"Elbette" dedi Hene. "Vücudum bana bu kadar yabancı olunca, onu aç ve dermansız bırakıp ondan kurtulmak da istiyorum, ona eziyet etmek de."

Hava öyle sıcaktı ki, güneşin kendisi de bu durumdan rahatsız olmuş, birden gökyüzü koyulaşmaya başlamıştı. Bulutlar, doğudan batıya doğru hızla akıyordu. Fakat ne havanın durumu ne de gökyüzüne bakmak Nezir'i sakinleştiriyordu. Terliyordu hâlâ. Onu ele geçiren başka bir ruh vardı; bir gölgeruh.

"Bir şey daha" dedi Hene. "Talihli Kuşlar Hanı benimdir. Burada istediğin kadar kalabilirsin ama bana Ötegüzellik otunun bittiği yeri göstermen şartıyla. Buraya tekrar gelişinin nedeni o otu bulmak, öyle değil mi?"

"Hayır."

"Öyleyse neden geldin? Bu ıssız yerde ne yapmaya geldin, dünyanın öteki ucundan."

Nezir istemeye istemeye kenetlenmiş ellerini birbirinden ayırdı ve sağ eliyle dışarıyı göstererek şöyle dedi: "Burada bir zamanlar bir tanıdığım yaşıyordu. Onu görmeye geldim ama görebilecek miyim bilmiyorum."

Garipleşmişti birden. Hene bu tanıdığın kim olabileceğini düşündü ve huzursuz olmuş bir havayla, "Yaa" dedi.

"Buraya gelene kadar farkında değildim ama şimdi iyi biliyorum ki, beni buraya getiren neden oymuş."

Hene'nin yüzü katmanlaşarak büyüdü, denetimden çıktı. Bir sessizlik çöktü ve belki beş dakika sürdü.

"Akraban mı?" dedi.

Nezir hayır anlamında başını salladı. "Onun ateşte yakıldığını duydum."

"Ne?" diye bağırdı Hene. Ellerini yüzüne kapadı. "Çok korkunç bir şey bu, çok..."

"Evet, korkunç" dedi Nezir. "Duydum ki, yakılırken Tanrı'ya yalvarmış, yağmur yağsın da acısını dindirsin diye." Dışarıda bir şeylerin kıpırdadığını görmüş gibi, başını yana eğip gökyüzüne baktı. "Gök suskun –muş."

Talihli Kuşlar Hanı'nda bilinen ama konuşulmayan bir hikâyeydi bu aslında; ateşte harlanan hançerin bir saniye bile aman vermeyip Behir'e ıstırap çığlıkları attırdığı. Hiçbir inancın örtmeye muktedir olamadığı bir acıydı ve bu acı gelip Hene'nin yüzünde can bulmuştu, orada bir varlık gibi.

"Ran Kalesi'ndeki o eski evi tekrar görmek ister misin? Hâlâ ayaktadır" dedi Hene.

Sadece tek bir bitki, yani tek bir ot, Ötegüzellik peşindeki Hene'nin bu teklifi, gidip bir çaresizliği anlatmak için fırsattı Nezir'e.

"İsterim" dedi.

"Öyleyse akşama bizim çocuklarla birlikte gideriz" dedi Hene. "Bir ötegüzellik olur hem."

III

Bazı günler pencerede oturur, burada, bu eski, metruk evde uzakları seyrederdi Hene. Bazen de burada imkânsız olana doğru kanat açar, uyanıkken bile rüya görürdü. Hele akşam saatlerinde güveze çalan rengiyle karanlığı çağıran ufka bakarken, bitmek tükenmek bilmez saatler boyunca, belki yüzlerce kez Behir'i düşünürdü.

Bu yüksek tepede gökyüzü adeta yere inerdi; karanlığıyla, yıldızıyla, ayıyla, mavisiyle bazen zihinleri suspus eder, sessizliğin atası olurdu. Hene'nin aradığı bu değildi elbette. Burası açık kahverengi ve beyaz taştan yapılma bir yapıydı. Güzelliğiyle saygı uyandıran bir asma, bir zamanlar hiç kuşkusuz daha güzel görünen, çift taraflı merdivenlerle çıkılan işlemeli avlu kapısının üstüne düşmüştü. Hene ile Nezir yan yana yürüyor, diğerleri onları izliyordu. Kapıdan avluya girdiklerinde, Hene'nin babası yazık, bir ayağı öteki dünyadaydı, varla yok arası sezilen bir nesne gibi oturuyordu avluda. Bazıları diyordu ki, onun varlığıyla avlu daha da ıssızlaşıyor, boş görünüyormuş. Ama o gariban ne yapsın, kendini tek ve büyük varlık olan Tanrı'nın uzantısı sayıyordu ki, Tanrı da kendisinde varlık bulup sonra kayıplara karışmıştı.

"Baba" dedi Hene, "Nasılsın?"

Sandalyesinde oturan babası doğruldu. "İyiyim kızım" dedi.

Avlu akşamın serinliğiyle titredi; bir uğursuzluk belirtisi gibi gelip geçen bu hafif rüzgârın yönünü bakışlarıyla izledi adam. Sonra

gözlerini gökte kırmızımsı rengiyle dolgunlaşmış aya dikti. Böyle zamanlarda gökten başka bir şey olmazdı, adam göğe bakar bakar ama bir şey düşünemezdi. Aslında düşünürdü ama düşündüğünü algılayamazdı.

"Misafirimiz var" dedi Hene.

Adam dönüp Nezir'in yüzüne baktı. "Hoş geldin evladım" dedi. Karşılık beklemeden yine yüzünü göğe çevirdi.

"Kaç zamandır böyle" diye mırıldandı Hene. "Behir yakıldığı günden beri böyle göğe bakıp duruyor."

O an fark etti Nezir, canına okuduğu dünyanın üstüne gerçek karanlık şimdi inmişti. Tek aydınlık olan göktü, başını kaldırdı.

"Biliyor muydun?" dedi Hene'ye.

"Neyi biliyor muydum?" dedi Hene.

"Çok acı çektiğimi?"

"Elbette" dedi Hene. "Ötegüzellik otu nerede bitiyor, yerini söylemeyecek misin?"

"Ötegüzellik mi? Artık gerçeği bildiğini biliyorum" dedi Nezir. Kadının ayaklarının dibine çöktü, ağlamaya başladı. Her şey gerçekdışıydı, karmakarışık.

"Çok geç geldin Nezir" dedi Hene. "Çok geç geldin. Ben yaşlandıktan sonra..."

Tam o sırada kapıda köpeğiyle bir adam göründü. Köpeğin karanlıkta parlayan gözlerinin ışığından dilinin dışarı sarktığı görülebiliyordu. Hırlıyordu.

"Durdurun köpeği" dedi Hene. Ama köpek hızlıydı. Rüzgâr da birden daha hızlı esmeye başladı ve sanki gökyüzü kurşun gibi aşağı indi. Hene'nin babası köpeğin sesinin geldiği yöne doğru gitmek için ayağa kalktı. Köpeği azarlayarak, "Şu adama bak" dedi yerdeki Nezir'i göstererek, "İnancı uğruna Behir'i yakacak kadar zalim görünmüyor". Döndü, yürüdü gitti.

O anda daha önce hiç söylemediği, bir kere bile ağzına almadığı, ateşin kendinden bir şeyler kattığı canı, Behir'i yuttuğu zaman, söyleme gereği duymadığı sözcükler geldi aklına Nezir'in. *Senin ölümünü izlerken, kendi ölümüme tanıklık ediyorum Behir.* Bunu düşünür düşünmez bir inilti kopardı, yankılandı acısı.

Köpek dudaklarını yalıyordu, yüzünde en ufak bir kan izi yoktu.

Tahtacı Resmi

Tahtacı Resmi yaşasaydı, bugün yüz on yaşında olacaktı. Yaşlanınca ufalmış, bir giysi gibi çekmişti, bir gariplik vardı üstünde; sonsuzluğa varacağının, bir başka deyişle, sonsuz bir yolculuğa çıkacağının bilincindeymiş gibi. Onu son ziyaretimde, neredeyse duyulmayacak bir sesle konuşuyordu. Konuştu, konuştu, konuştu... Sonra sustu.

"Devam edin" dedim.

"Hepsi bu" dedi. Elini ceketinin iç cebine daldırıp dörde katlanmış, sararmış bir kâğıt çıkardı, uzattı. Artık yaşı ona bir gün, bir ay ya da herhangi bir zaman yaşayabileceğine dair güvence vermiyordu. Elinde ve dilinde ne varsa paylaşmak istiyordu.

"Bir gün bu mektubu yayımlamak istersen adımı zikret ve öykümü anlat" dedi.

Sonunda o gün geldi.

Aziz dostum,

Kafa denilen bir tas büyüklüğündeki kabın dünyada yapıp ettiklerini öğrendikçe Allah'ın orada gizlendiğine inanasım geliyor. Bugün artık yaşlı bir adam olarak, birçok tuhaf olayın meydana geldiği bu dünya ve insanoğlu üstünde fikir yürütme cesaretini kendimde bulamıyorum, fakat daha genç olsaydım, hiç şüphesiz gelmiş geçmiş en akıllı adam değilim ama, dünyanın düzeni üstüne yeniden düşünürdüm.

Yaşamımda pek çok tuhaf olay, sayısız gariplikte insanoğlu, birbirinden ilginç hayvan gördüm, pek çok mucizeye, akıl almaz cinayetlere, canlı varlıkların kendi türlerine karşı geliştirdikleri sevgi ve nefrete tanık oldum. Daha beterleri de var ama hiç umutsuzluğa kapılmadım. Fakat azizim, bu son zamanlarda büyük bir umutsuzluk içindeyim.

İki gündür düşünüp duruyorum. Düşündüklerim, tıpkı iki gündür burada, kuzeyden gelen bulutlar gibi dağılıp gidiyor. Hava nefis; toprağın altından gelen kokuları duyuyorum ve Rabbime

şükrediyorum. Bir varlığa aşırı sevgi beslemek sevene zarar verebilirmiş, ama ben aldırmıyorum buna, bütün hayatımı böyle aşırı severek geçirdim, kalanı da geçireceğim.

Aziz kardeşim, kışkırtıcılığından ötürüdür ki akıl, eski, doğruluğunu yitirmemiş yaratıcının yasalarının yerine kendi yasalarını koyar. Şimdi asıl meseleye geliyorum işte, fazla gevezelik ettiğim için bağışla. Evet, akıl kışkırtıcıdır. Birkaç gün önce, bir zamanlar kaderin bizi buluşturduğu Burhan Efendi çıkageldi. Aramızda epey sohbet ettikten sonra ben, bir inançsızmışım gibi sordum: "Allah neden korkunç yaratıkların, hastaların, felçlilerin, zalimlerin olmasını istiyor?" Bana şöyle bir baktı ve dedi ki: "Sen budala değilsin Resmi, birçok kişiden de namuslusun." Bu dostum, yöremizde bilinen bir topluluğun üyesi. Bu topluluğun dili, töreleri, yaşantıları hakkında fazla bilgi sahibi değilim ama bunların yüzyıllardır bu topraklarda yaşadıklarını, kendi aralarında evlene evlene birbirlerine benzemekten öte aynılaştıklarını ve birtakım inançlara sahip olduklarını biliyorum. Bundan on beş yirmi yıl önce, bu vicdan sahibi Burhan'a konuk olduğumda edindiğim bilgileri, tanık olduğum bazı önemli olayları şimdi sana yazıyorum, çünkü öğrendim ki, bu ötedünyalı hiçbir yaratığın ve doğanın hiçbir sesini duyamayan askerlerini bu topluluğun üstüne salacakmışın.

Bu topluluğun garip bir hikâyesi var, azizim. Şayet hikâyeyi anlatmamda bir kusur bulur da anlayamazsan bunu bana bildirmeni rica edeceğim.

Bu topluluğun zavallı fanilerinin zekâsı, doğaca çizilen sınırları aşamamıştır hiçbir zaman. Bunlar, gerekli olan her şeyi doğanın kendilerine verdiğine; böyleyken, insani duygulardan yoksun birtakım insan suretinde varlıkların doğanın cömertliğiyle alay edercesine kimi sapkınlıklara bulaştığına inanırlar. Bu sapkınlıkların ne olduğunu tek tek yazmama gerek yok sanırım, tahmin edebilirsin. Ama birini yazmadan geçemeyeceğim, o da şudur: Bu yörede bulunduğum günlerden bir gün, ki o gece uyku tutmamıştı gözümü, akşamüstü kutsal bir ziyaret yeri kabul edilen bir tepeye çıkardılar beni. Tepeye çıkarken gördüğümüz şeylerden, atlardan –hepimiz at sırtındaydık– ermiş kişilerin sahip olduğu eski kudretlerden, –insanoğlundan kimilerinin olağanüstü bir kudrete sahip olduğunu söyleyebiliriz– kılıcıyla bir ejderhayı ikiye bölen,

baykuş gözlü insanlardan söz ediyorduk. Ne güzel, mutlu saatler geçirdiğimi tahmin edemezsin dostum. Her parçasına saygı gösterilen doğa muhteşem bir tapınaktı bize.

Tepede neler olup biteceğinin merakı içindeydim, orada birkaç tanrıyla karşılaşacağımı ya da garip bir kurban etme ayinine tanık olacağımı sanıyordum. Doğrusu, bilinmeyen dinleri, inançları hep fenaya yormak gibi bir önyargıyla kuşanmış olmama rağmen en küçük bir korku duymuyordum.

Sonunda kutsal tepeye vardık. Beni dışarıda tutarsak, dokuz kişi bedeninden soyunmuş birer ruha dönüştüler. Görmeliydin azizim, dillerini anlamasam da, bu anın onlar için ne anlama geldiğini kavradım. Ömrü bir haz deryasına daldıran bu nefis zamanı tarif etmem imkânsız. Hayatın bütün çelişkilerini, bütün endişelerini, bütün kederlerini unutturan bu nefis an, en açık şeyler üstüne karanlığın perdesini geren sapkın akıllara şifa diliyordu.

Yazdıklarımdan ötürü bu insanların dinlerinden etkilendiğimi düşünebilirsin. Hayır azizim, ama bitmez tükenmez ayrıntılara daha fazla yer vermeden şunu söylemeliyim ki, akıl tıpkı evren gibi sınırsızdır, bilindikçe genişler, keşfedildikçe memnuniyetler ve memnuniyetsizlikler artar.

Şimdi, azizim, duyduğuma göre, bu insanların inanışlarından, dillerinden, yapıp ettiklerinden rahatsızlık duyuyorsun. Cahilliğin yarattığı bir hayalden ibaret gördüğün bu inancın ve bu ırkın yola getirilmesini istiyorsun. Ama her cinsten oluşan insan sürüsü aynı elbiseyi giyerse ne olur? Söyleyeyim: Pislik nasıl vücudu kemirir ve kurutursa, bu elbise de insan ruhunu kemirir ve kurutur. Kısacası aziz dostum, bir insana niçin dünyayı tepeden tırnağa değiştirecek yeterli ömrün verilmediğini düşünüyorum son günlerde. Bir insanın yaşadıkları yaşamın ipliklerdir, her biri ayrı renk ve hiçbir insan daha kadim değildir renklerden.

Bazı olayların, durumların insana neden coşku verdiğini, başka başka şeylere dönüştüklerini, bazılarının ise bir anıya bile dönüşemediğini artık anlıyorum galiba. Sevgili dostum Tahtacı Resmi'nin mektup coşkusu, belki de yaşamındaki son coşkusuydu. O gün tertemiz giyinmişti, sanki bulutların arasından uçan bir kuş gibi görünene dek uçmuş da gelmişti. Beyaza kesmişti. Anımsadığım kadarıyla şöyle demişti ayrılmadan önce: "Biliyor musun, doğanın

ruhuyla anlaşmışımdır hep. Ateşin, havanın, toprağın, suyun ruhuyla... Sapkın olduğumu söylüyorlar ama bu doğru değil."

Fiziksel gerçeklikle düşsel gerçekliğin yakınlaştığı o kadar çok durum var ki, insan bazen fiziksel olanın, düşsel dünyanın yansıması olduğunu düşünüyor. Bir an için Tahtacı Resmi'nin bana anlattıklarının da düşsel olduğunu düşünmüştüm.

"Bu mektubu kime yazmıştınız?" diye sordum.

"Ben hiç mektup yazmadım belki de, ama yüreğim dünyanın gelgeç güzelliğini ve insanlarını hep sevdi" dedi.

Tahtacı Resmi'ye inandığım için kendimi kandırılmış hissetmiyorum, çünkü iki yıldır bir okulda, onun bana anlattıklarını ben de öğrencilerime anlatıyorum. Öğrencilerimin söylediklerine bakılırsa, hayal dünyam oldukça genişmiş. Ben de onlara her defasında, "Kusurlu ve tamamlanmamış olduğumuzu anlıyoruz" diyorum. "Daha renkli dünyalara ihtiyaç duymamız bundandır."

Bir öğrenci de şu cevabı veriyor bana: Nasıl derler, acımasız insanların ezdiği her masum fikir, bir aşk gecesi gibidir, gece uçup gider ama fikirler kalır. Bugün bile, eski güzel fikirler bir barınak bize. Belki sadece bize değil, her insana.

"Ağaç yağmurun, kuş göğün, göç zorlukların anısını taşır, insan ise hikâyelerin."

Günümüz edebiyatının kendine özgü isimlerinden İnan Çetin, kara şehirlerde, rüzgârlı tepelerde, uğultulu ormanlarda dolaşıyor; ölüm-yaşam, hayal-gerçek, günah-masumiyet, insan-doğa karşıtlığının temel taşlarına dokunuyor: Mucizelerin efsanelerle harmanlandığı tuhaf coğrafyalarda anılarıyla yaşayan, doğanın ve tarihin işaretlerini kader gibi alınlarında taşıyan, şifasız hastalıklarla, açlık ve savaşla sınanmış "dilbaz" insanların akıl almaz öykülerini anlatıyor okuruna: Belki hakikatten uzaklaşıp korunmak, belki de hakikate erip atlasın ötesine uzanmak için...

İnan Çetin, "harap kalpler"in hikâyelerini gerçek birer hazineye dönüştürüyor.

Kapak: "Dünyanın Katmanları", *Minyatürlerle Osmanlı İslâm Mitolojisi*'ndan, YKY.

ISBN 978-975-08-3144-7

8 TL

9 789750 831447

THQ
019917
CZG
THQ 001